

Година XXIV, Број 616
Субота, 19. октобар 1963.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

ВАЗДУХ ЈЕ СВЕ
ГОРИ! МАЈК СЕ
ОНЕСВЕСТИО
И ВИДИ СЕ
ЗАНОСИ...

И ЈА СЕ НЕ
ОСЕЌАМ ДОБРО,
БУМ-БУМЕ! МОЖДА
ПРЕУЗМИ КОНТРО-
ЛУ...

ЗНАО САМ ДА КЕ
СЕ ТО ЈЕДНОМ
ДОГДИТИ! ЛУДИ
С ПОВРШИНЕ
ПРОДИРУ У
НАШ СВЕТ!

САМО ОВАЈ БРОД
ЈЕ ДРУГАЧИЈИ
ОД ОНИХ КОЈЕ
СМО ВИЂАЛИ НА
НАШИМ ИЗВИ-
ЈАДИКИМ ПУ-
ТОВАЊИМА!

ГЛЕ! ПА
ТО СУ
ДЕЦА!

ДА! И МО-
РА ДА ИМ ЈЕ
НЕСТАЛО
ВАЗДУХА!
БРЗО!

ПРОЈЕКТИ
ЈЕ ПАО У
ОКЕАН, КА-
ПЕТАНЕ!

ДОЛАЗИ НАМ У
ПОМОК ЈЕДНА ПОД-
МОРНИЦА! НИШТА НЕ
МОЖЕМО УЧИНИТИ
ДОК ОНА НЕ
СТИГНЕ!

МЕХУРОВИ
ПРЕСТАЈУ ДА СЕ ДИ-
ЖУ! АЛИ, НАШ ДЕТЕК-
ТОР УКАЗУЈЕ НА НЕ-
КУ МЕТАЛНУ
МАСУ!

ТО МО-
РА ДА ЈЕ
ПРОЈЕК-
ТИ!

У СКРИВЕНОМ
ГРАДУ НА ДНУ
СПРЕМНИ,
ДОКТОРЕ?

ДА... И ПО-
ЖУРИТЕ С
ТИМ ВАЗ-
ДУШНИМ
ТЕНКО-
ВИМА!

ПУМПЕ СУ СПОЈЕ-
НЕ И РАДЕ! У КА-
ВИНИ КЕ.
ДОК ВИ
РАДИТЕ, БИ-
ТИ ДОВОЉ-
НО ВАЗ-
ДУХА!

ДОБРО! ТОЈ ДЕЦИ
ЈЕ ОН ПОТРЕ-
БАН! ИПАК КУ
МОРАТИ ДА
ПОЖУРИМ!

ОПЕРАЦИЈА ЈЕ
ОПАСНА И КАД СЕ
ВРШИ ПОД ИДЕАЛ-
НИМ УСЛОВИМА...
А ОВАКО...

ПОСЛЕ МНОГО МИНУТА...

КАКО ЈЕ
БИЛО ДОК-
ТОРЕ?

ТЕЖАК
ПОСАО... АЛИ ЈЕ
УСПЕЛО! АЛИ КЕ
СЕ ТА ДЕЦА ИЗ-
НЕНАДИТИ
КАД СЕ ПРО-
БУДЕ!

БУМ-БУМЕ!
ШТА СЕ ДО-
ГОДИЛО?
ГДЕ СМО?

ААА?
ШТА? ЈЕ Л'
ЗВОНИЛО?

АЈДЕ, БУМ-БУМЕ!
ПРОБУДИ СЕ!
ОНЕСВЕСТИЛИ
СМО СЕ У НАШЕМ
БРОДУ... АЛИ САД
НИСМО ТАМО...

АХА! ЧЕКАЈ...
ДА СЕ САС-
ВИМ РАСАНИМ!

КХ-КХ
ОФ!

БУМ-БУМЕ!
ШТА ТИ
ЈЕ?

КРОЗ ЈЕ-
ДАН МИНУТ
БИМЕ МУ СА-
ОВИМ ДОБРО!
БРЗО КЕТЕ СЕ
НАВИКИ НА ДИ-
САЊЕ У ВОДИ!

КРОЗ ВЕКОВЕ

СТАРИ ГРЦИ И МУЗИКА

Тековине културе у старој Грчкој биле су доступне свим грађанима. И сама држава се старала о развоју уметности, нарочито музике. Певане су углавном химне, али је важно да се већ знало за хорова, соло песме и да се свирало на лири, китари, аulosу (инструменту слично обои) и другим инструментима, уведенним из азијских крајева, као што су разне трубе и удараљке.

У Аркадији на Пелопонезу сви мушкарци до 30 година морали су да уче музику у бесплатној музичкој школи. У неким другим

градовима старе Грчке сваки младих је обавезно учио да свира на неком инструменту а сви људи који су имали добар глас морали су да певају у хору триликом позоришних представа. Олимпијске игре су биле смотра фичке снаге и вештине а петијске игре у Делфима су првенствено служиле као приказ певачких и инструменталних вредности и достигнућа.

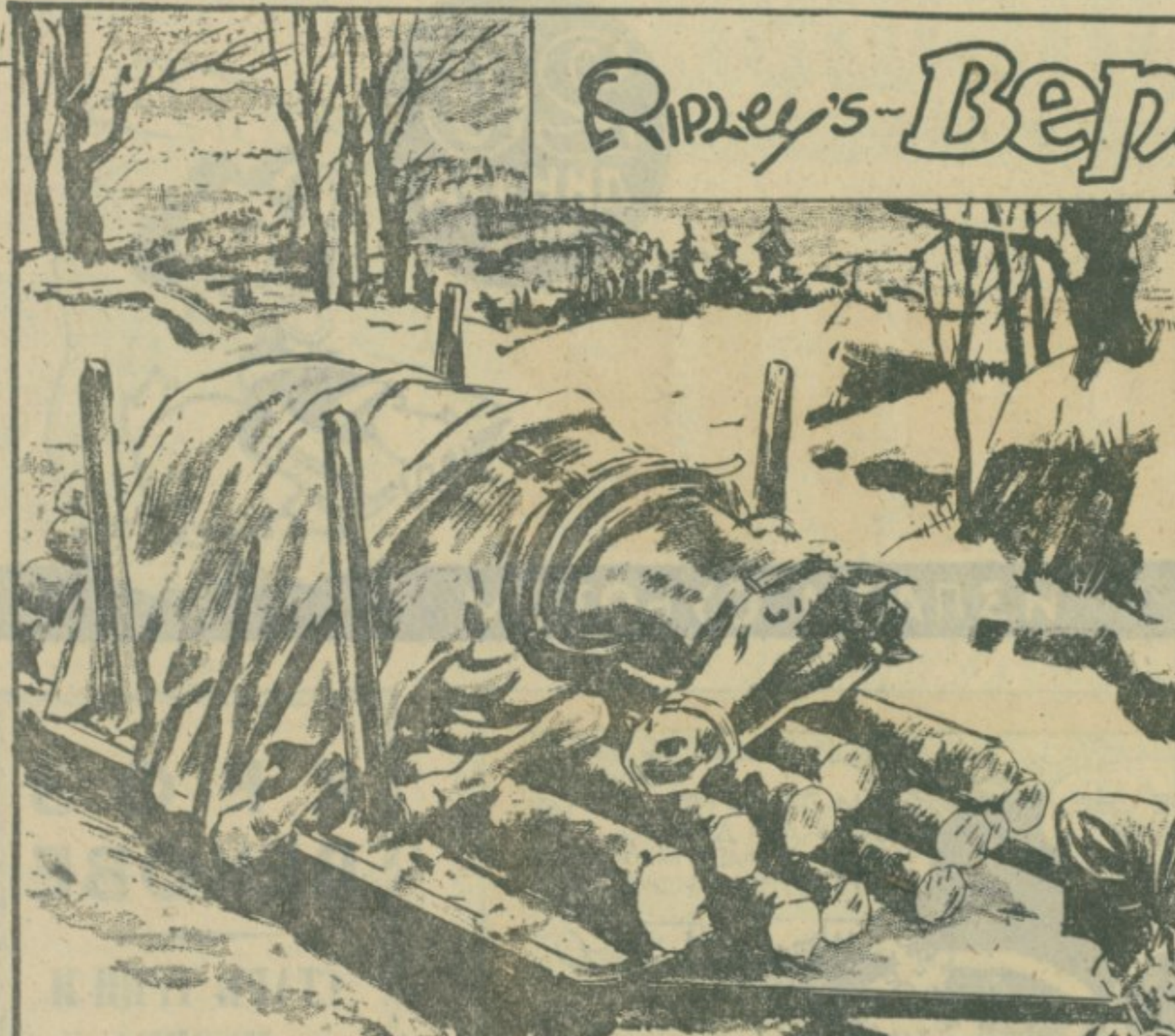
Већ у то старо време Грци су музичке знаке бележили нарочитим нотним писмом, помоћу грчких слова, и то: посебним за инструменталну а посебним за вокалну музику. Овај начин музичког обележавања као и саме инструменте преузели су од Грка Римљани када су их покорили (146. године пре наше ере) али како нису имали много смисла за музику нису умели много ни да је унапреде.

МОДА ДУГМАДИ

У ОВОМ БРОЈУ: *Leïthoïis* освајања свемира. Хемингвеј у раџу. Рејорџажа о корњачи. «Вихор» је пензионисан. Забележено пре 50 година. Немачки «Шрујовик». Вести у слици и речи.

У Франској је у XVII веку било веома модерно носити дугмади од исте материје од које је начињена и хаљина. Позамантеристи који су имали искључиво право да праве дугмега од свиле издејствовавали су да и фабриканги из Лангедока (који су због овога били оштећени) од 25. септембра 1694. године праве ту врсту дугмади.

Ripley's - Веровати или не!

ЧОВЕК ЈАЧИ ОД КОЊА

ЈОЗЕФ АДСИНГЕР ИЗ ЕШЕНАУА (АУСТРИЈА) КАД МУ СЕ КОЊ УПРЕГНУТ У САОНИЦЕ НАТОВАРЕНЕ ДРВИМА СРУШИО, СТАВИО ЈЕ НА САОНИЦЕ И КОЊА И САМ ИХ ВУКАО 35 КИЛОМЕТАРА!

ПРАВЕ ТВРБАВЕ

ГРАДИ ПЛЕМЕ САМПАРАБУ У ДАХОМЕЈИ (АФРИКА) ЗА СВОЈУ ОТОКУ ПРИПАДНИЦИ ПЛЕМЕНА ЖИВЕ У СЛАМНИМ КОЛИБАМА ПОДИГНУТИМ НА ЗИДИНАМА ТВРБАВА

МАРТА ЈОАКИМ

ИЗ КАРЛАЈЛА (ЕНГЛЕСКА) ЧИЈИ СЕ БЕРЕЦИК УБИО УОЧИ САМОГ БЕНЧИАНА, НОСИЛА ЈЕ СВОЈЕ НЕВЕСТИНСКО РУХО СВЕ ДО СМРТИ - ЈОШ ПУНИХ 37 ГОДИНА!

БАВОЛОВ МОСТ

У БРАНДОЛИ (ИТАЛИЈА) КОМАД СТЕНЕ ДУГАЧАК 15 МЕТАРА И ШИРОК 120 САНТИМЕТАРА КОЈИ ЈЕ ЗА ВРЕМЕ ЈЕДНОГ ЗЕМЉОТРЕСА ПАО ПРЕКО РЕКЕ, СЛУЖИ КАО МОСТ ВЕР 400 ГОДИНА!

ДИЈАМАНТ КОХИНОР

НАЈСКУПОЦЕНИЈИ КОМАД БРИТАНСКОГ КРУНОКОГ ВЛАГА ПРОЦЕЊЕН ЈЕ НА СВОТУ КОЈА БИ БИЛА ДОВОЉНА ДА СЕ ЧИТАВО ЧОВЕЧАСТВО ХРАНИ 2,5 ДАНА

БУБА РИБОЛОВАЦ

ЦИНОВСКА ВОДЕНА ОТЕНИЦА КОЈА МОЖЕ ДА БУДЕ ДУГАЧКА И 10 САНТИМЕТАРА ДОВИ И ЈЕДЕ МАЛЕ РИБЕ

МАЂИОНИЧАР

КОЈИ СТВОРА

1000 ЛИЦА

Макс Фактор, амерички уметник за шминкање, добио је недавно „Оскара“ као признање за ову своју вештину, јер и њему треба захвалити што је филм толико напредовао.

Његов отац, власулар и мајстор за шминку на великим позорницама Европе, отишао је 1924. у Америку. Показало се да позоришна шминка не одговара филму. Требало је зато пронаћи специјалну шминку: дугу су пробале разне боје и разни начини шминкања а када је коначно нађена — испоставило се да и њу треба стално прилагођавати филму — од немог до тонфилма, од црно-белог до филма у боју.

ЉУДИ-СЕНДВИЧИ

Префект париске полиције М. Папон је недавно забранио да људи-сендвичи (људи који носе рекламне табле на грудима и леђима) пролазе улицама Риволи, Лувр, Сен-Лазар и Монмартр. Од 1936. године је овакав начин рекламирања био забрањен на Јелисејским пољима и у другим већим квартовима.

Рекламирање са људима — сендвичима је пренето из Лондона крајем 1899. године, а у Паризу је овакав начин одмах имао огромног успеха. Тада је настала и оваква анегдота:

Поглавља Једног папуанског племена одмах по доласку у Париз заинтересовао се и запитало:

— Где су људи-сендвичи?

Појављивали су се увек нови проблеми и стављали мајстора за шминку пред нове задатке. Али Макс Фактор их је решавао увек са усмехом. Највећа поруџбина коју је примио била је: 344 литра шминке за мазање тела 15.000 статиста за филм „Бен Хур“.

Фактор лиферује такође крв у свакој боји према томе да ли је „рана“ свежа или сасушена. Испоручије и ведра зноја који се штрца прскалицом и лице као прави низ лице. Друго је питање како глумци успевају да поред толике „уметности“ делују истинито и убедљиво.

Глумице Хеди Ламар, Елинор Паркер, Џејн Пауел, потражиле су помоћ од тога „бога платна“. Он је помогао чак и чувеној пливачици Естер Вилијамс да у добро начињеним купаћим костимима изгледа боље него у природи.

Операције носа већ одавно представљају безначајан подухват. Има звезда које сваке сезоне мењају нос. Међу ове спада Жилијет Греко и Кеј Фишер.

Глен Форд носи испод кошљиве пуловер попуњен јастичићима али они су напављени по упутствима Макса Фактора.

Небројеним глумцима је заиста створио лице јер је од луткастог правно изразито, од ружног драматично. Заслужио је онда име „мађионичар хиљаду лица“ или „Рубенс Холивуда“.

За ову професију потребно је невероватно много маште — јер није лако створити ни лепоту која одушевљава ни ружноћу која улива страх.

У ствари он добро проучи шта треба да измени: и саме обрве, густе или слабе мењају изглед лица. Он може да измени и уши, нос, зубе па и очи. Наравно велику улогу играју и гимнастичке вежбе и строга дијета којима подвргава своје „жртве“. Али без њега се у Холивуду не може. То доказује и одликовање „Оскар“ које је недавно добио.

Тасмански дрвосеча Кеј Јуд из Семфилд Спортса успео је 12. марта 1955. године да се за један минут и 46 секунди услужу уз стабло једног дрвета, чији је пречник био 30,48 сантиметара. Пресекао га је оштрицом секире и од њега направио шест цепањика. Признао му је светски рекорд у овој врсти посла.

Други рекордер у ручном тестерисању стабла је Пол Сирле из Сеатла у држави Вашингтон. Он је 5. септембра 1953. године претестерисао за један минут и 26 секунди стабло које је имало пречник 81,58 сантиметар.

Двојица дрвосеча, В. Додел и Е. Хог, са Новог Зеланда, постигли су двоструки рекорд. Они су у Ривертауну у Јужном Исланду, у децембру 1956. године, за 10,3 секунди претестерисали ручном тестером стабло од 45,72 сантиметра.

У Сен-Мишелу-де-Моријеу, близу Модане у Савоји, догодила се велика железничка несрећа ноћу између 12. и 13. децембра 1917. године. Воз је искочио из шина. Том приликом страдала су 543 путника.

Другог марта 1944. године 521 путник угушио се у возу на пару за време док је композиција пролазила кроз тунел близу Потанце на Сицилији. Свега 6 путника није се

РЕКОРДИ РЕКОРДИ РЕКОРДИ

угушило страховитим гасовима који су настали услед сагоревања угља.

Светски рекорд у зидању постигао је 1937. године. Џозеф Раглон из Сент Луиса у САД. Он је уз помоћ својих радника узидео 3.472 цигле за 60 минута, односно близу 58 цигли за један минут.

Радећи потпуно сам Чарли Хунт је на Новом Зеланду поставио 27. јануара 1960. године 2.603 цигле за 8 часова и 45 минута и тиме стекао прво место у самосталном раду.

Рекорд у одржавању на челичној жици (113 часова) постигао је Рихард Шнајдер из Минхена у јануару 1956. године.

Женски рекорд у овој дисциплини постигла је седам-

наестогодишња Франсина Парис која се у фебруару 1957. у Тулузи у Француској, одржала пуна 34 часа и 15 минута стојећи на каблу на висини од 15,25 метара.

У току јула и августа 1953. године Немци Алфред и Хенри Трабер поставили су рекорд у висини: на распетом и затегнутом каблу од Цугшпица (високог 2.968 метара) до Вестерн Пика, лугом 158,50 метара. Ту раздаљину прешли су ходајући по каблу.

Уместо наочара

Професор универзитета у Осаки и шеф офталмолошке болнице др Јихико Јамамото постигао је изванредне резултате у отклањању кратковидости помоћу напруганих таласа. Без наочара, изложени третману доктора Јамамота стотину пацијената је сасвим нормално видело.

Апарат за емитовање надзвучних таласа функционисао на фреквенцији од 12 килоцикла и има снагу од 100 миливата. Његови таласи дејствују непосредно на очно ткиво.

Јапански професор објашњава свој поступак: надзвучни таласи имају термичко дејство на мрежњачу и умањују уобичајени напон у мишићима очних капака што је узрок већине стечених кратковидости.

УДРУЖЕЊЕ ПЕШАКА

„Сви смо ми пешаци“ — под овом паролом група римских грађана почела је кампању за организовање у удружења чији би циљ био заштита пешака у Италији.

Пешаци италијанског главног града који у просеку много више страдају у саобраћајним несрећама од осталих својих земљака први су се одазвали овом апелу: у Риму је удружење пешака већ основано. Управа удружења каже да савесни аутомобилисти не би требало да се непријатељски односе према ној организацији јер се и ња ма понекад догоди да буду — пешаци.

И то се плаћа

Директор једне канадске трговине намештајем дошао је до закључка да виткије особе боље раде од пуних. Због тога је препоручио својим службеницима да почну са слабљењем а он ће им то надокнадити: за првих 5 изгубљених килограма добиће 20 долара а за свако следеће пола килограма по 2,5 долара.

„Дивљи туристи“

Дивљим туристима почели су од недавно да називају оне богате иностране туристе који долазе у Финску при вучени изгледом лаког лова на медведе. Стигавши у северне крајеве ове државе, туристи на овај или онај начин извуку од месних житеља обавештења о местима где мед

веди проводе свој зимски сан. После тога они организују за седу око пећине и истерују из ње уснулу животињу. Убити санивог медведа не представља никакву тешкоћу.

Уништавање медведа за време зимског сна узело је у Финској толике размере да је финско друштво за заштиту животиња било принуђено да предузме праву кампању против туриста који долазе у њихову земљу наоружани ловачким пушкама.

РАСЕЈАНОСТ И ВЕЛИЧИНА

Италијански композитор Ђоакино Антонио Росини (1792 до 1868) приликом првог извођења „Севиљског берберица“, опере коју је компоновао у рекордно кратком времену — за свега двадесетак дана — сам је дириговао. Ова његова комична опера претрпела је страховит неуспех али он је био толико занет својом партитуром да уопште није приметно како је, из сале демонстративно изашла публика, не навикнута на „неозбиљну музику“, па чак и чланови оркестра. Не треба ни поменути да му је баш ова опера, од његових 39, доцније донела највећу популарност.

»Вихор« је пензионисан

„Вихор“ је заправо пседоним. Овај коњ — телевизијска звезда који је добро познат и веома омиљен код наших малих телевизијских гледалаца, у ствари се зове Бјути (Лепотица) и то име добио је према својој првој филмској улози коју је играо у филму „Црна лепотица“. Али, док „Вихор“ тек осваја Европу, он је у Америци већ четири године потпуно заборављен.

„Вихор“ има већ 16 година, највећи део времена проводи на ливади и само понекад његов сопственик и тренер Мак Качон учествује с њим на родеу. Верујем да ће „Вихор“ доживети дубоку старост од 30 година — често каже он. — Исто тако верујем да ће он „радити“ све док се од умора и старо-

сти не сруши. „Вихор“ је најдресиранији коњ с којим сам ја никад радио. Он никад није био дивљак и упоран. Био је питом и послушан још онда када сам га купио. Али, „Вихор“ у ме да се разбесни и да дивље удара копитама — кад му се то нареди. Ипак, послушно ће се повиновати сваком наређењу, изговореном или датом неким знаком, и у тренутку ће постати питом и миран као јагње. Кад није „на радном месту“ повинује се само својим сопственим жељама и нико га не може задржати ако је са ливаде кренуо натраг у своју шталу.

Боби Дајамонд, његов партнер у свим телевизијским филмовима, који је само две године старији

од „Вихора“, остао му је веран и после завршетка филмског снимања.

„Два или три пута месечно одлазим на Макову фарму да видим како је „Вихор“ и шта ради — прича млади глумач. — Он ме увек препозна још издалека. Када ме угледа научући уши и потрчи да

би што пре добио шаргарепе које му увек донесем. Али, више се не јуримо и не трчимо као некад. Обојица смо већ остарили за то... А почели смо заједно да играмо у филмовима када је њему било девет, а мени једанаест година. Сада смо обојица тинејџери...“

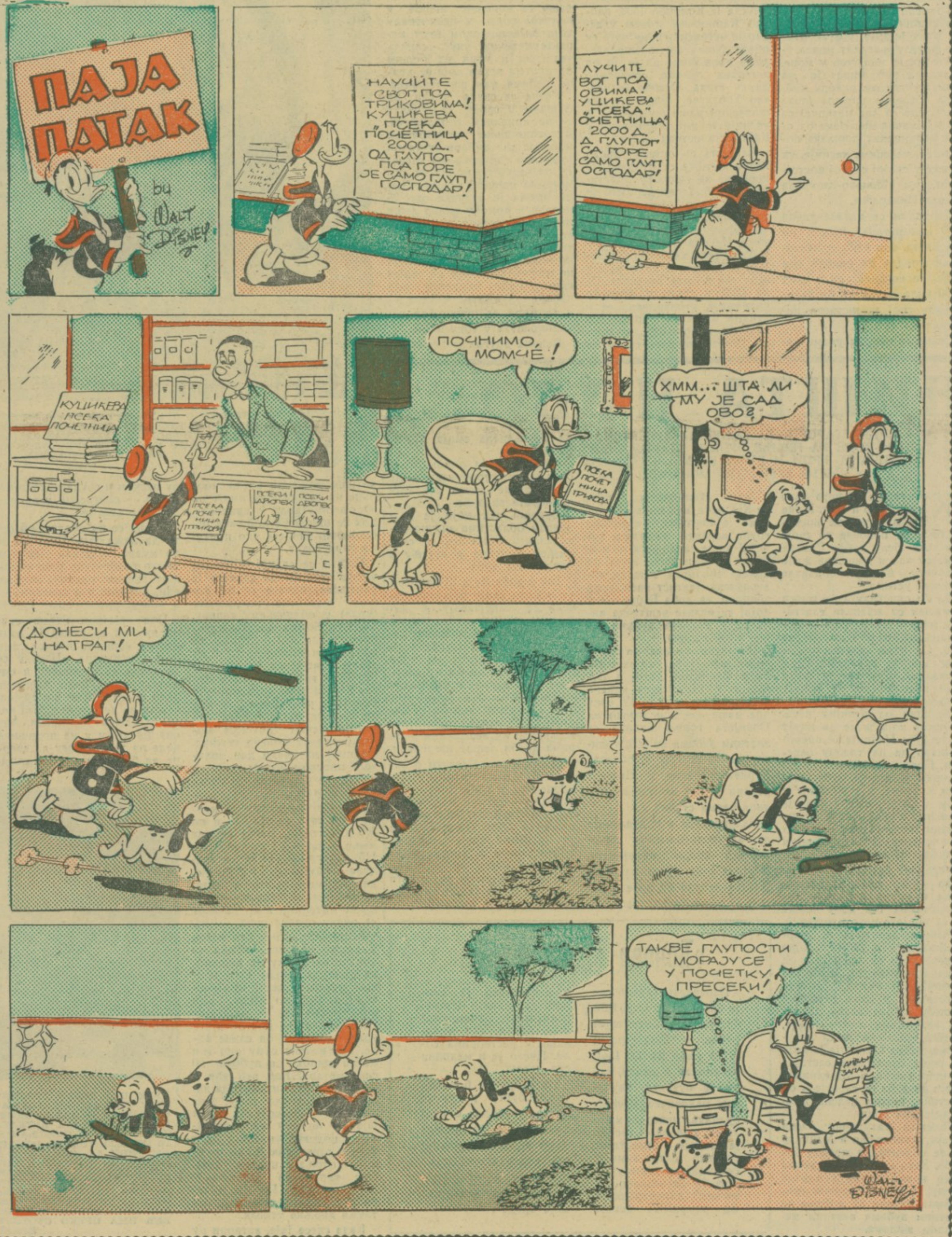
Плава далија

Дуж великог канала у парку Соа (Сена) отворена је раскошна изложба 153 врсте (односно 765 биљака) далија одгајених у Европи, од којих су педесетак новитети из 1963. године. Али још нема плаве далије. Одгајивачу који успе да је укрштањем добије биће осигурано богатство.

Веровало се да је Немац Онец 1937. године најзад успео да добије ову изузетну далију: али је цвет био савим бледо плав. У току зиме 1937-1938. биљка је увенула и Онец више никад није успео да одгаји баш исту такву.

Мали циклони

За потребе хемијске индустрије створени су у лабораторији вештачки минијатурни „циклони“ чији су кратери широки 5 до 15 см.

РЕПОРТАЖА

О КОРЊАЧАМА

У „краловима“ на Кеј Весту у Флориди врело је од циновских корњача доведених бродом са Кајманских острва, 250 километара јужно од Кубе. Док сам слушао њихове готово болне уздахе при улисању и излисању сетио сам се приче Џона Томпсона о њиховој чудноватој чежњи за домовањем.

Томпсон је у Кеј Весту гајио циновске корњаче за супу. Када је 1948. ураган отргаво ограду његовог краља у текло их је мноштво у море. Свака од њих имала је на свом жућкастом оклопу уређено обележје шонера (лаке једрилице са две катарке) са кога је уловљена. Неке од ових маркираних корњача поново су, месецима касније, ухваћене у својој старој постојбини дуж Москито-спрудова испред Никарагве.

Спрудови се налазе тачно 1100 километара јужно од Кеј Веста, али како су животиње морале да оплове око Кубе, превадиле су и свих 1.500 километара да би задовољиле свој таванствени инстинкт.

Сваке године за време па-

рења — од јуна до августа — он их води непогрешиво на 40 километара дугу плажу са црним песком. Становници Кајманских острва је називају тортугуеро што значи: плажа корњача. Пет стотина километара јужно од Москито-спрудова, уз источну обалу Костарике, тортугуеро представља највеће и једно од последњих подручја у коме циновске корњаче (*Chelonia mydas*) легу јаја.

Још од времена шпанских проналазача корњаче за супу су значиле послатину за сладокусце из целог света.

Када је Колумбо 1503. пловио Карипским морем угледао је острвску групу чије су обале биле толико преплазљене корњачама да је он од њихових оклопа поверовао да су стене. Острва је назвао Тортугас (како се на шпанском каже корњача), а касније је име промењено у Кајманска острва.

Али она су остала главно место из-кога се отправљају корњаче за супу. Ту пристају многи бродови да узму на палубу товар ових уквских чудовишта која се у Европи продају по фантастичним ценама. Некада су оне хватане у Атлантику уз обале Луизијане и Тексаса и даље на северу све до рта Хатеваса. Око 1890. у периоду највеће потражње, утоваривало се у лукама Флориде око 250.000 килограма корњача годишње. Пошто лов на корњаче та

да није подлегао никаквим ограничењима знатно је смањено њихово бројно стање. Данас још само интернационални закон може да их заштити да би и будуће генерације могле да се задовољавају овим деликатесом.

Упркос својој величини и оклопу морске корњаче су плашљиве. Ако их било шта застраши док се сунчају оне брзо зароне и остају по два до три сата трошећи огромне залихе кисеоника из својих снажних плућа.

Рибари са Кајманских острва изванредно су обавештени о навикама свога плена: дању се корњаче играју у плиткој води и пасу траву која даје њиховом месу карактеристичан укус, сличан телетини и чини их бољим од других врста које се хране рибама или животињама.

Увече се свака враћа на спавање у своје склониште — на коралним спрудовима. Дугогодишњим посматрањем морског дна рибари су тачно утврдили где корњаче спавају, па касно по подне на тим местима рашире мреже. Свака мрежа је дугачка око 25 метара и помоћу сидра лежи око шест метара дубоко у води док се други крај плутама одржава на површини воде. Ако корњача изберне мрежу док пони ка својој шпиви биће уловљена кад изрони да удахне ваздух — а то мора да учини бар неколико пута у току ноћи.

Већина других морских жи-

ВЕЋ ЧЕТИРИ И ПО ВЕКА СЕ ТАМАНЕ МОРСКЕ КОРЊАЧЕ, АЛИ ОНЕ ЈОШ ОБОГАЂУЈУ ЈЕЛОВНИКЕ ЦЕЛОГ СВЕТА. ПРИРОДЊАК ЏОРџ С ФИХТЕР НАПИСАО ЈЕ ОВАЈ ПРИКАЗ О ЊИМА.

ОВО ОРИГИНАЛНО „ПРЕВАЗНО СРЕДСТВО“ МОЖЕ СЕ ВИДЕТИ У ЛЕЊИНГРАДСКОМ ЗООЛОШКОМ ВРТУ. ТО ЈЕ ЦИНОВСКА КОРЊАЧА ТЕШКА 80 КИЛОГРАМА, А ДУГАЧКА ЈЕДАН МЕТАР. ТЕХНИЧКИ ПОДАЦИ ОВОГ „ПРЕВАЗНОГ СРЕДСТВА“ СУ: „МОТОР“ ЈАЧИНЕ ЈЕДНЕ КОРЊАЧИНЕ СНАГЕ, „СЕДИШТЕ“ ТВРДО КАО КОСТ (ОСТАЛОМ ОД ТОГА ЈЕ И НАПРАВЉЕНО) А БРЗИНА НИЈЕ ОПАСНА.

вотиња може да прође кроз мрежу на мрежи које имају по 30 сантиметара у квадрату, док се циновска корњача беспомоћно заплете ако прогута само главу.

Пошто се свакој корњачи уреже знак брода са кога је уловљена, однесе се на кољем одређено земљиште (крал) у оближњем заливу. Када се сакупи доста њих — обично око 400 — слажу се по палуби шонера који их затим одвози на продају у Кеј Вест или неку другу луку. Корњаче се транспортно окренуте на леђима јер ако би сувше дugo лежале на својим меким трбуцима могла би да их згњечи тежина. На путу их сваки дан поливају морском водом која им се сипа и у уста да би им се вгасила жеђ.

Постоје извештаји о корњачама које су тежеле и по 360 килограма. Данас су оне мање и лакше, просечно око 115 килограма. Када се њихова огромна тела разуде, један део меса се сече у комаде који се, дубоко смрзнути, шаљу хотелима а од осталог се прави чувена супа.

У пролеће кад је пун месец и плима највиша, женка се довуче на плажу да изшчепа рупе за гнезда. Она тешком муком повлачи своје огромно тело по песку. Кад нађе место где је најлакше копати и где ће јаја бити довољно удаљена од слане воде, она ископа рупу око три метра широку а дубоку 60 сантиметара. Кад већ уђе у њу својим задњим ногама направи још дубљу рупу. Док леже 100—150 округлих белих јаја са љуском као пергамент, подигне предњи део тела и главу док јој се из очију котрљају крупне сузе. Оне вероватно одстрањују песак из очију. Но, без обзира због чега „плаче“ она оставља дириљив утисак.

Када снесе јаја, затвори ру-

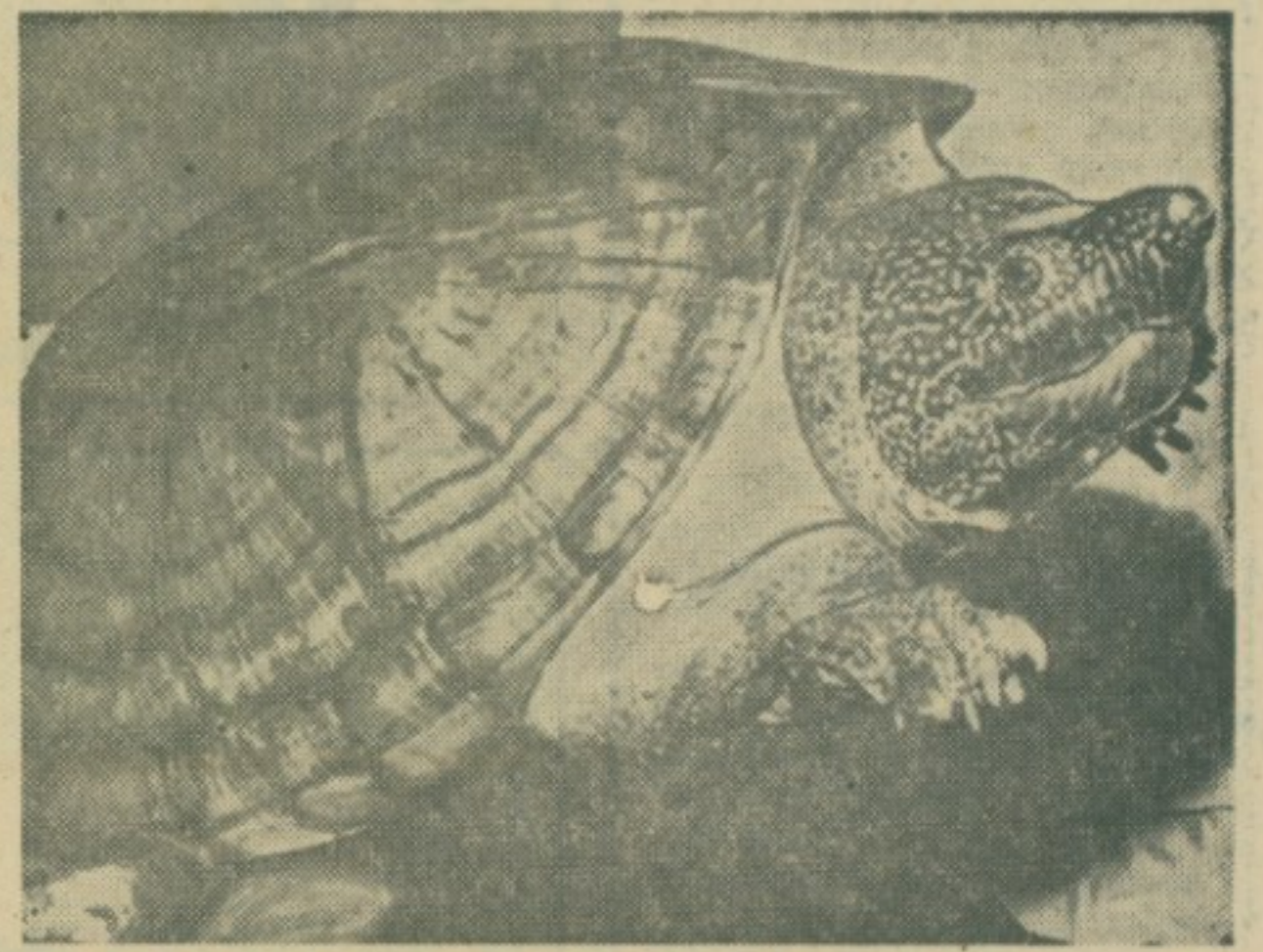
пу песком и свуда околно изравна — очигледно у намери да утре трагове.

Враћа се на обалу 4—5 пута да леже јаја. Природа је то мудро удесила јер има много разбојника који плачкају гнезда: ракуни, смрдљаци, јагвари, пси скитнице — и човек.

Под дејством тоглог сунца из јаја се после 60 дана излеку корњаче велике само 3—4 сантиметра. Извук се из песка на површину и одмиле у воду. Првих дана оне лако постају плен јер су још везане за кесу жуманцета које им служи као храна. Али оне их држи и на површини воде па тешко могу да зароне да би избегле прождра-

ве рибе које их лове на таласима.

Недавно је стигла помоћ угрођеним корњачама: карипском удружењу за заштиту животиња, организацији љубитеља корњача у западној Индији, Средњој и Јужној Америци, као и САД, препуштен је део тортугуеро-плаже и постављене су патроле да штите женке док легу јаја, као и њихове младе. Удружење шаље тек излежене корњаче на оне обале Карипског мора где је раније живело и размножавало се мноштво ових оклопљених рептила — и где их становници, свесни њиховог значаја за исхрану, лове са мером и циљем.

ПРВИ ПУТ ЈЕДАН ЗООЛОШКИ ВРТ ДОБИО ЈЕ ПРИМЕРКЕ МЕКСИЧКЕ ВОДЕНЕ КОРЊАЧЕ. ОВЕ КОРЊАЧЕ-МЕСОЈДЕРИ СТИГЛЕ СУ ПРОШЛЕ ГОДИНЕ У ШТУТГАРТ КАО ДЕО ПУТНИЧКОГ ПРТЉАГА ВРТЛАРА ПЕТЕРА ХАУСМАНА КОЈИ ЈЕ ПАСИОНИРАНИ СКУПЉАЧ ВОДЕНИХ КОРЊАЧА. ЗВОГ ТОГА ЈЕ ПРОШЛЕ ГОДИНЕ ИСКОРИСТИО СВОЈ ПУТ ПО СЕВЕРНОЈ АМЕРИЦИ ДА „СВРАТИ“ И ДО МЕКСИКА НЕ БИ ЛИ ТАМО ДОШАО ДО МЕКСИЧКЕ КОРЊАЧЕ-МЕСОЈДЕРА КОЈА, КАО „ОСОВЕНИ ЗНАК“, ИМА НА ГРУДИМА ШАРУ У ОБЛИКУ КРСТА. ДОМОРОЦИ СУ УСПЕЛИ ДА ЈУ УХВАТЕ ДЕВЕТ ПРИМЕРКА ОВЕ РЕТКЕ КОРЊАЧЕ. ДВЕ ОД ЊИХ ХАУСМАН ЈЕ ПОСЛАО БЕРЛИНСКОМ, А ДВЕ ВЕЧКОМ ЗООЛОШКОМ ВРТУ, ДОК ЈЕ СА ОСТАЛИХ ПЕТ ПОВЕЉАО СВОЈУ ЗБИРКУ У КОЈОЈ ВЕЋ ИМА ПРЕКО СТОТИНУ РЕТКИХ КОРЊАЧА ИЗ СВИХ КРАЈЕВА СВЕТА.

НИШТА НОВО...

И ЉУДИ СТАРОГ ВЕКА СУ ПРАЛИ ЗУБЕ. ПУДЕРИ И ВОДЕ ЗА ПРАЊЕ ЗУБА У СТАРОМ ВЕКУ, ФЕНИЧАНИ, ГРЦИ И ЕТРУРЦИ ЗНАЛИ СУ ЗА ЗЛАТНЕ ЗУБЕ И ОПРАВЉАЊЕ.

Кокетерија је исто тако стара као и свет. Жене из најстаријих времена биле су поносне на своје блиставо беле зубе. Римске даме су као и данашње жене нарочиту пажњу обраћале својим устима.

Да би очистили зубе многи Римљани су жвакали еластичну масу мастику која је добијана од дрвета са острва Сио. Од истог дрвета пријатног мириса прављене су и чачкалице. Сиромашни људи који нису могли да купују мастику чистили су зубе чачкалицама од птичјих пера.

Онима који жеље да имају чисте зубе Плиније је препоручивао да их трљају пепелом. Против зубобоље је саветовао чистење зуба рибањем коштима, а Петроније у свом „Сатирикону“ описује отмене Римљане који су на јавним местима или пријемима чистили зубе сребрним чачкалицама.

Угледне римске даме су врло много пиале алкохолна пића и према подацима сачуваним из тог доба чешће су се опијале него мушкарци.

Римске лепотице су употребљавале и многобројне пудере који су прављени од камена ва глачање, мермерне прашине, јеленоких рогова самлевених у прах, ступаних костију вуучјих глава, мишева, вечева, од љуске јајета, пепела, шкољки итд. Августова сестра Октавија је имала своје специјалне састојке за прање зуба, а Маселинина паста за зубе се састојала од мастике, рогова јелена и амониакалних соли.

Познати сатирични писци Плаут, Аристофан и Менаандр су се подсмевали женама без зуба. Зато су зуби већ веома рано прављени на вештачки начин. У старим грчким гробовима нађене су лобане са златним зубима везаним металним жицима.

Један италијански путник из XIX века, нашао је у неколико египатских некропола грубо израђене вештачке зубе. У више саркофага пронађени су вештачки зуби од дрвета сикоморе а један ливерпулски дентист располагао збирком из доба Етрураца у којој се налазе вештачке вилнице са златним зубима од пре 3.000 година.

Поуздано се зна да су у прављењу зуба највештији били Феничани, Грци и Етрурци. У Танагри су нађене вештачке вилнице из IV века пре наше ере а недалеко од Орвијета горња вилница са златним зубима из 600. године пре наше ере. У области Корнето Таркин у Италији нађено је пет вештачких вилница веома старих.

Надрилекар и подвалације су злоупотребававали лаковерност својих пацијената. Женама које су се плашиле болова лечили су зубе пепелом од глава бесних паса или

од пршљенова змија отровница.

Најзад, треба поменути да су људи у старом веку знали и за разне друге лековите препарате за зубе.

Средњи век који је и у другим областима значајно декленицију обележен је смањењем вештине у лечењу и одржавању зуба.

Тек у доба Луја XIV зубари су поново своју вештину почели да усавршавају а вештачки зуби су прављени од зуба моржева и нилских корњака. Мајке су стављале деци око врата огрлице од зуба морских паса да би их сачувале од грознице и подстакле ницање зуба. На двору Анрија III многи дворани су вадиле своје здраве зубе и замењивали их вештачким вилницама да би лепше изгледали.

Занимљиви су савети о хигијени у Грапалдијевој Енциклопедији у доба Еразма:

„Ваља очеткати косу навише, очистити уши од прљавштине и обрисати нос. Уста је потребно више пута испрати водом а затим умити лице, обрисати га убрусом, намазати кремом и посути пудером па најзад се намирисати мирисном водом.“

»Бонови мојих ципела«

Парацелзус (право име је било Теофрастус Бомбастус фон Хохенхајм) рођен у Швајцарској (?), а умро 24. IX 1541; алхемичар и лекар, много је путовао, изучавао механичке уређаје рудника, минерале и болести рудара. Створио је теорије о болестима; основао „јатро-хемију“ (медицинску хемију) — што би одговарало данашњој „хемотерапији“. За прављење лекова

препоручивао је сумпор, арсеник, опијум, соли живе, олова, гвожђа, бакра, као и купања у растворима соли. Писао је и медицинска дела.

На самрти у болници у Салцбургу рекао је између осталог и ово:

„Бонови мојих ципела знају више него свици; сви универзитети и сви писци су мање обавештени него длаке из моје браде.“

КРАЈЕМ ЛЕТА 1943. ГОДИНЕ ПОЈАВИЛЕ СУ СЕ НЕОБИЧНЕ НЕМАЧКЕ ЈЕДИНИЦЕ КОЈЕ СЕ ПО СПОЉАШНОСТИ НИСУ РАЗЛИКОВАЛЕ ОД ПАРТИЗАНСКИХ. ВОЈНИЦИ СУ БИЛИ ОБУЧЕНИ РАЗЛИЧИТО: ПОЧЕВ ОД СЕЉАЧКЕ И ГРАДСКЕ НОШЊЕ ДО УНИФОРМИ СВИХ МОГУЋИХ ВОЈНИХ ФОРМАЦИЈА КОЈЕ СУ ВРШЉАЛЕ ПО ЈУГОСЛАВИЈИ.

НЕМАЧКИ »ТРУПОВИ«

КАДА НИЈЕ ШТО И ЛАЂА...

Два Швајцарца су се опкладила са друговима да ће се спустити низ реку Рону у обичној кади. Први „модел“ није имао одговарајућу јер је потонуо још док младичи нису успели ни да убу. На крају пронађен је један веома стари тип каде који се показао добар. Први километри пловидбе су били чак пријатни, али када су „навигатори“ стигли до брзака обојица су као из праће избачени из каде. Она је ипак наставила да плива још добар део пута низ Рону — али потпуно празна.

Чим прибаве податке извиђачи се враћају у своје логоре и обавештавају своје руководиоце. Затим планирају акцију за читав „труп“ или за неке његове делове према обиму задатка.

У напад су ишли скривеним путевима да би се нечујно приближили партизанским објектима. Најпре су без пуцања ликвидирали стражаре, а онда су вршили силовит препад. Те акције су биле обично краткотрајне али врло жестоке.

Ако се јединица или штаб који нападају налазио у кући тукули су је тромблонима из скривених закљона да би измамили партизана из куће. Чим би се ови појавили засипали су их пакленом ватром из свих оруђа.

За време дејства, по неколико војника је било у заштитници да би осигурали повлачење до зборног места. Ако је читав „труп“ ишао у акцију у логору су остали

само кувари и стражари да чувају резервну муницију и сувишну опрему.

До формирања „трупова“ дошло је због неуспеха садашњег начина борбе против партизана. Но ни „трупови“ у које су Немци полагали велику наду нису дали очекиване резултате. Наши обавештајни органи су их брзо откривали. Врховни штаб је одмах обавестио све јединице о појави и делатности „трупова“. Хитно су, у свим крајевима земље, предузете мере које су готово сасвим онемогућиле дејство ових специјалних немачких јединица.

Немоћни да се боре против наших оружаних формација, припадници „трупова“ су, излажући се за партизана, почели да чине недела над народом. Познат је њихов злочин над рањеницима у партизанској болници у Оточцу. Праћени групом часних сестара ишли су од једног рањеника до другог и клали их.

При свим већим немачким јединицама стваране су специјалне групе за уништавање партизана, познате под називом „трупови“. Задатак им је био да на слободној територији уништавају мање партизанске групе, штабове, партијске и друге руководиоце и да стварају забуну у позадини.

За припаднике „трупова“ је одржавана специјална обука. Између осталог морали су да познају обичаје, начин живота и говор народа оног кра-

ја у коме ће дејствовати. После темељних припрема, упућивани су дубоко у нашу слободну територију и тамо на скривитим местима уређивали своје логоре. Из њих су на све стране слали патроле и извиђаче који су се представљали као партизани који су изгубили своје јединице и молили за обавештење о било којој јединици.

СПОРТСКИ КАЛЕИДОСКОП

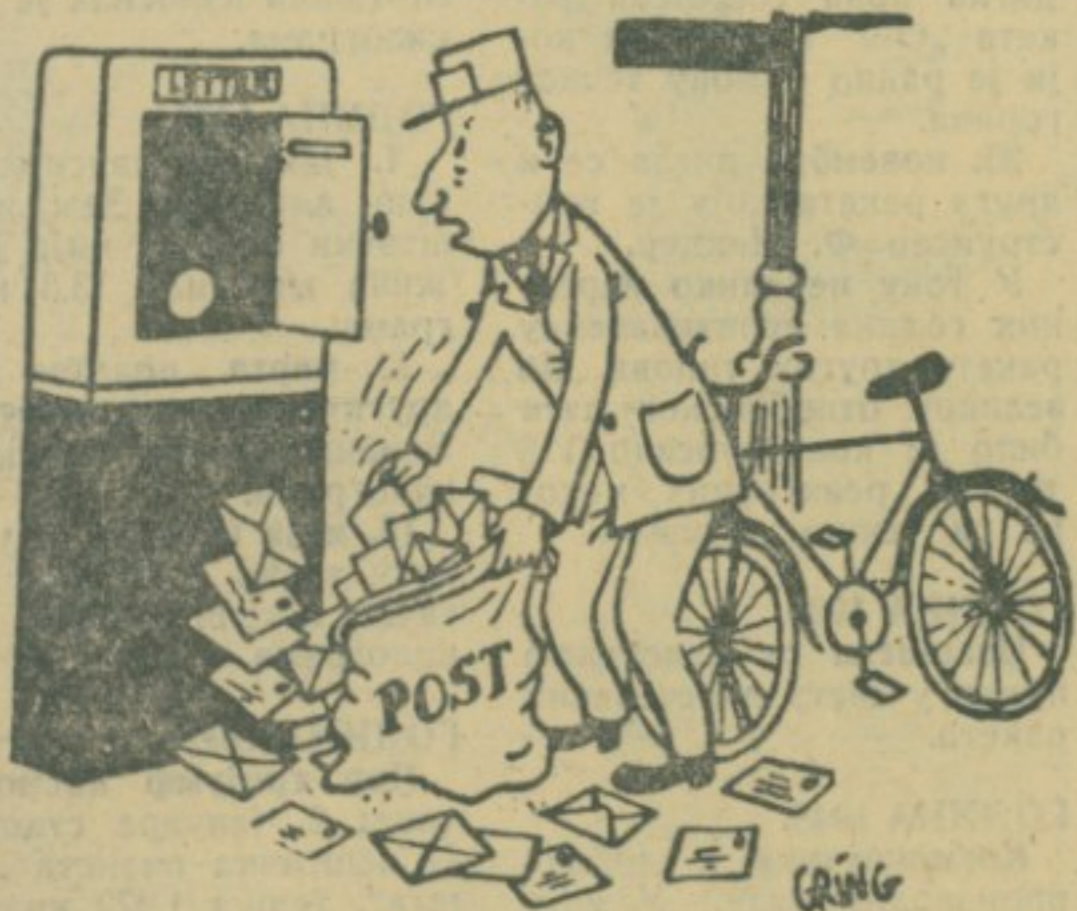
У Рим је долетео бразилски боксер-професионалац Валдири Теинксера да би наступио на рингу против италијанских боксера. Неким случајем, царинику на аеродрому пало је на ум да провери Теинксери не боксерске рукавице. У њима је цариник открио бриљантно и вешто наслагане пакетиће са опојним дрогама. Боксера су смејста одвели у полицију. „Теинксера је био нокаутан сопственим рукавицама“ — пишу поводом тога римски листови.

У једној енглеској библиотеци недавно је ископана из прашине једна енциклопедија издата пре 150 година. Њени аутори овако су објаснили реч „фудбал“: „Веома добра игра која, авај, постепено пада у заборав“.

Посада норвешког нафтоносаца „Боргстен“

има среће: њихов танкер једини је на свету који има право фудбалско игралиште тако да његови морнари могу да дају и примају голове на свим географским ширинама и дужинама.

Управа енглеског фудбалског клуба у Норвичу послала је неколико пута бесплатне улазнице командир месне пожарне команде али је затим овај лепо обичај био брзо заборављен. Увређени командир сео је у ватрогасни аутомобил, а кад је стигао до ограде стадиона извукао је ватрогасне лествице и с њиховог врха посматрао утакмицу. Дознавши за то, председник општине запретио је овом необичном навигачу пензионисањем ако и даље буде „незаконито злоупотребљавао покретну градску имовину“.

ПРОПИС ЈЕ ПРОПИС

Неки поштар у Луисвилу у држави Кентаки био је прилично збуњен када је прикупљајући пошту из сандучића пронашао у једном, међу поштом, и једно јаје уредно адресовано и франкирано. Пошто није смео да се огреши о правила поште да се порука савесно и најбржим путем достави ономе коме је упућено, он је јаје однео свом претпо-

стављеном. Овај је упутио веома љубазно писмо поштом, уз молбу да дође и подигне своју пошту јер је омот сувише слаб. Отада је прошло 15 дана, и јаје се већ вероватно покварило, а преписка је још трајала. Узајамно су се убеђивали: пошта је морала да поштом је прописе, а од ње се зајтевало да врши своју дужност.

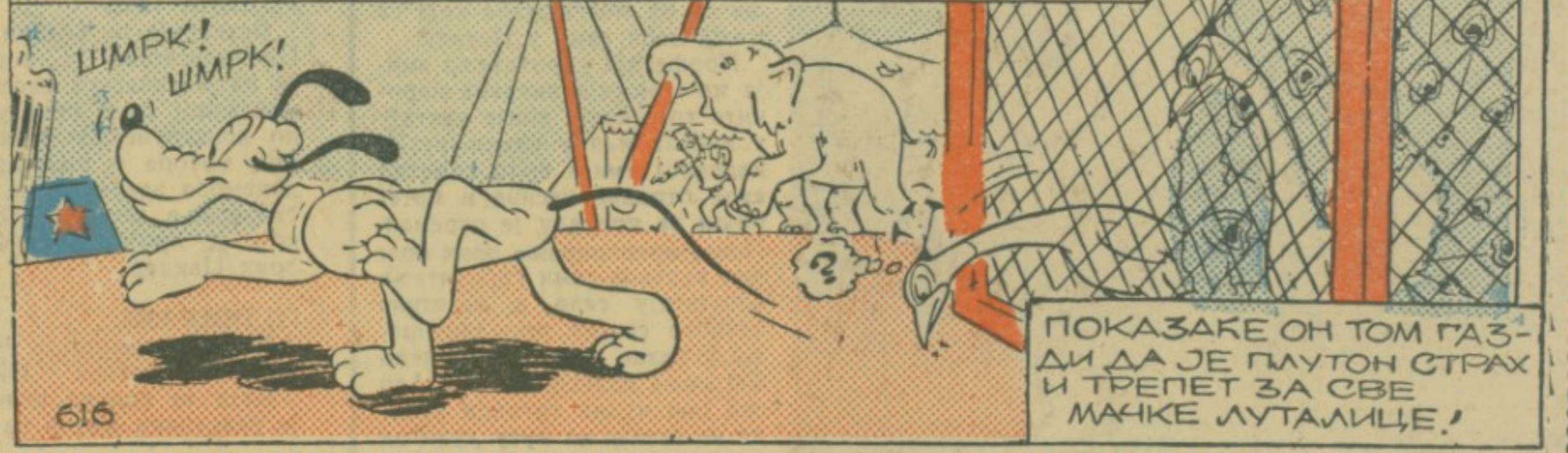
ПЛУТОН У ЦИРКУСУ

СУТРАДАН, УСРЕД ТРКЕ И ГУЖВЕ ОКО ПОДИЗАЊА ГЛАВНЕ ШАТРЕ...

ПЛУТОН, ЗАНЕСЕН ЦИРКУСКОМ ГУЖВОМ, НИЈЕ НИ ЧЕЗНУО ЗА КУКОМ! НАПРОТИВ!

СЕЛО УКРОТИТЕЉА ЗМИЈА

Знање се преноси са оца на сина. Нико не зна када је почела ова »производња«

Горет: укротитељ змија вади кобри кесице са отровом. Супротно општем уверењу укротитељи нису имуни на отров и често умиру од змијског уједа.

Десно: стари укротитељ справља »медем« против змијског уједа: Лево: укротитељ »упознаје« пса са змијом.

На петнаестак миља од Нју Делхија налази се Молар Бунд, »село укротитеља змија«, како га називају — зато што се већи део његових становника бави кроћењем змија. Овај посао

поставио је уносан и развио се у праву индустрију становника Молар Бунда. Знање које се претворило у мистериозну уметност, укротитељи змија преносе с генерације на генерацију, са оца на сина. Ови

људи продају чаробне противотрове као спас од змијског уједа на свим сеоским пијацама широм Индије и на тај начин зарађују за живот. Мада са својим производима крстаре по читавој Индији укротитељи змија се враћају у завичајни Молар Бунд од кога не могу да се растају. Ова »индустрија« је толико стара да се нико не сећа када је Молар Бунд почео »производњу« толиких укротитеља змија.

Поглавица села поштено признаје да упркос свом знању многи укротитељи змија ипак умиру од уједа отровница. Али остали нису малодушни и упорно траже нове могућности да победе отров. Противотрови су различити и има их много. Њих справљају на разне начине и од разних »сировина«. Један врло скупоцен противотров справља се од мозга жабе која се може наћи само у Непалу.

Професија укротитеља змија не изискује никакве нарочите трошкове: змије хватају у дунгли или у камењару. Ухваћеној змији врло спретно ваде отровне кесице и материјал за прераду је спреман. После препарирања ових опасних рептила сами укротитељи напуштају село, а поједине чланове својих породица шаљу у разне области чак и по 500 миља далеко од куће. Али сви ови чудни трговци никада не остају на путу дуже од четири месеца.

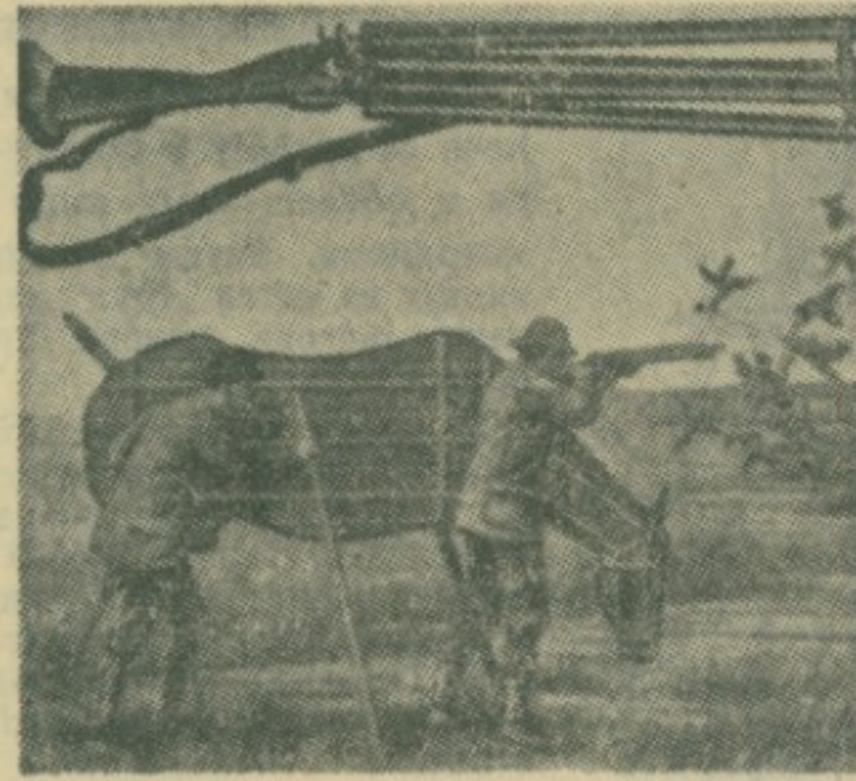
Два различита цртежа

Пронађите по чему је други цртеж различит од првог? Има осам »грешака«. Потрудите се да их нађете, ако не видите све — ево вам одговора.

Одговор: 1. Сунце је изгубило један зрак; 2. лишће на горњој палми је веће; 3. град је променио место на цртежу; 4. недостаје једна кула; 5. нема на граду капије; 6. камила нема уже; 7. ни реп; 8. испред камиле нема бусена (праве).

ЗАБЕЛЕЖЕНО ПРЕ ПЕДЕСЕТ ГОДИНА

Ево једног оштроумног лукавства за лов на дивље патке. Ловац иде ка паткама кријући се покрај лажног коња, у ствари платна разапетог на алуминијумском оквиру, и он га сам помера. Овај трик омогућава да се постигне богат лов, нарочито кад ловац има у рукама добру пушку.

Један индустријалац са америчког Запада тврди да ће канцеларијски намештај од дрвета бити за 10 година замењен челичним. Преградни зидови, кесе, столови и столице трговачких кућа и великих администрација, биће тако поштеђени од ватре, мање ће се кварити и биће јефтинији.

Налазите се у аутомобилу, без шибнице, без упалача, а налази ноћ и ви треба да упалите фењере на вашим колима. Али како? Не очајавајте. Ево лека. Одврните једну од свећица из мотора и принесите једну траку вуненог штофа фитиљу намоченом у петролеј. Окрените ручицу за стављање кола у покрет све док се не појаве варнице. Петролеј, фитиљ и штоф ће се одмах запалити и гореће таман толико док ви запалите фењере.

Један богати Аустралијанац је конструисао у Енглеској железничку пругу од двадесетак километара — да би на њој испробао аутоматски систем за заустављање возова, који је он изумео.

Ова пруга, којом пролазе две локомотиве и један вагон, нема ни станицу, ни сигналне кућице. Подељена је на извесан број сектора којима воз може да прође тек кад прими нарочити сигнал из апарата за обавештавање постављеног између шина.

Ако машиновођа и хоће туда да прође пре него што прими сигнал, регулатор локомотиве се затвара и кочнице се аутоматски стежу.

Недавно је из Енглеске стигла нова мода — забележено је у француском часопису Наука и живот — једење хране у сировом стању. Не само поврће као што, су шаргарепа, парадајз, цвекла — директно из земље — него и месо, што нас враћа у време пре него што је пронађена ватра.

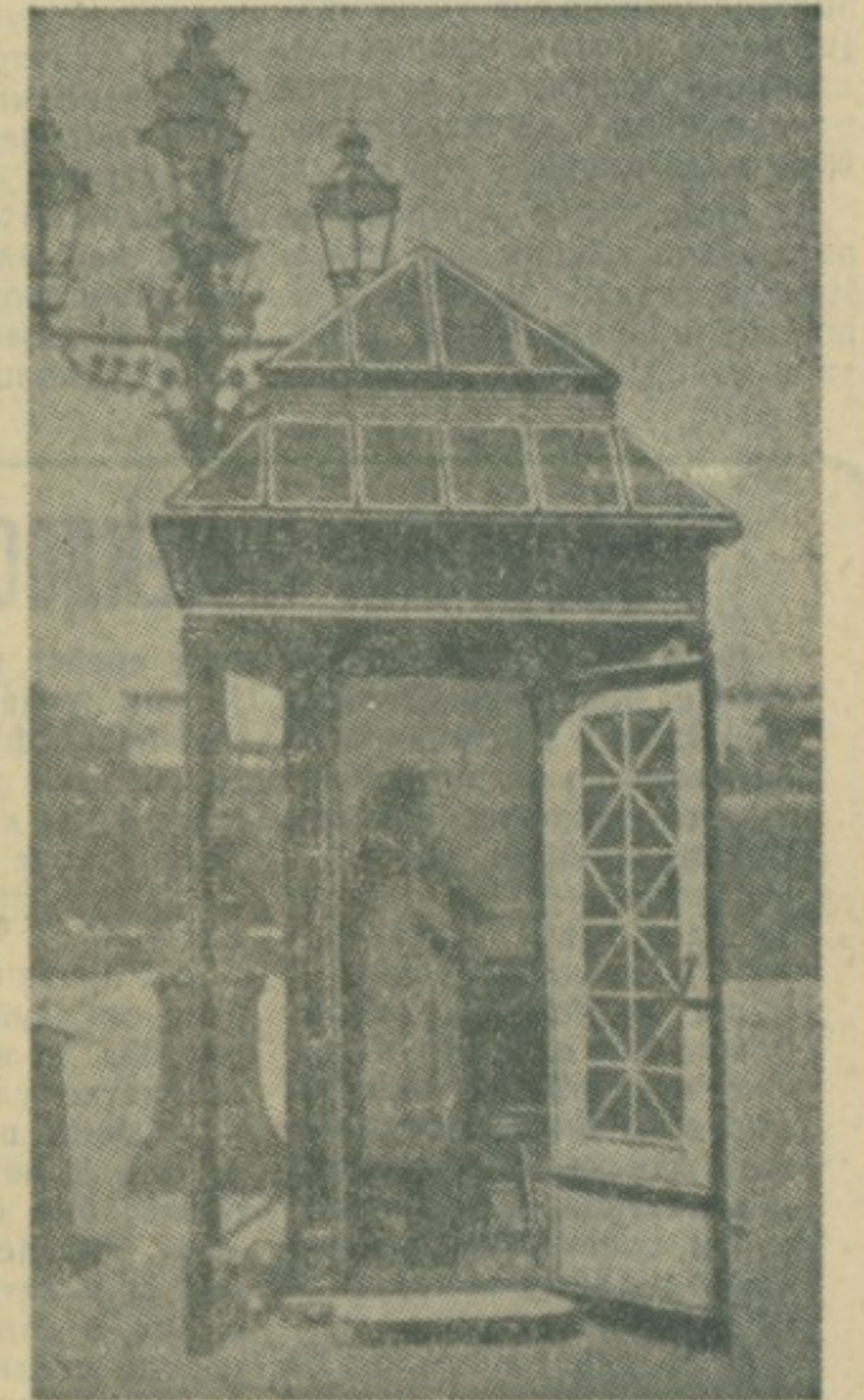
Човече тело или тело животиње је природа оптеретила некорисним, непотпуно развијеним органима, који немају никакву функцију. На пример вишак млечних брадавица и закржљали остаци трећег папка код сисара, спољни мишићи увета, жлезда пред малим мозгом, која је само зачетак једног прастарог органа; затим треће око или »киклопско око« у гуштера. Израчунато је да и човек има 105 оваквих органа, корисних некад нашим далеким прецима из времена најпримитивнијег живота.

У бујици прашине која се слегне по дрвећу дуж пута, дуга сива кола улећу из кривине у кривину.

То је Хиспано 40—50, велики туристички аутомобил, са каросеријом у облику торпеда, металним точковима и електричним фаровима који максимално јури 110 километара на час по равном путу. Кола пролазе са својим путницима у кожним оделима, са лицима као маске од каучука и са великим наочарима које их потпуно спречавају да уживају у пејзажима уколико се нешто уопште може и видети при вратоломној брзини.

Недавно је уведена бежична телефонска станица у Нојену, близу Берлина, и техничког музеја у Бечу, на раздаљини од 500 километара.

Управа за телефонску администрацију ће ставити на услугу у различитим крајевима Париза извесан број телефонских кабина у којима ће без икаквог посредништва моћи да се добије веза ако се пре тражења броја убаца новац.

Летопис

ГОДИНА 1920.

Инжењер и научник Фридрих Артурович Цандер поднео је извештај на московској губерњској конференцији за проналаске о свом пројекту космичког брода.

ГОДИНА 1924.

При академији која носи име Жуковског створена је секција за реактивне моторе. На основу тога било је касније образована прва у свету масовна организација исте врсте: Друштво за изучавање међупланетарних веза.

ГОДИНА 1931.

При централном савезу Осоавиахима створена је група за изучавање кретања помоћу реактивних мотора.

ГОДИНА 1932.

Остварује се велики сан Циолковскога: у априлу је на московској експерименталној бази приступљено конструисању реактивних мотора и ракета; 23. децембра завршено је конструисање мотора »ОР-2« који је пројектовао Фридрих Цандер.

ГОДИНА 1933.

У марту извршена су испитивања мотора »ОР-2«. Исте те године испитан је реактивни мотор са теч

ним погонским горивом који су конструисали лењинградски стручњаци.

17. августа у небо се подигла прва совјетска ракета »О-9« с мотором који је радио помоћу течног горива.

25. новембра дигла се и друга ракета коју је конструисао Ф. Цандер.

У току неколико наредних година испитиване су ракете других типова. До великог отаџбинског рата било је конструисано 118 разних реактивних мотора са течним горивом.

ГОДИНА 1939.

Извршена су лансирања првих у свету двостепених ракета.

ГОДИНА 1949.

Космонаутика је добила производну базу. У мају је извршено прво лансирање геофизичке ракете »А-1« новог типа. Ова ракета се попела на висину од 110 километара.

ГОДИНА 1957.

4. октобра лансиран је совјетски вештачки Земљин сателит, први у историји човечанства, тежак 83,6 килограма. Он се одржао у орбити до 4. јануара 1958. године и за то време извршио 1.480 обртаја око Земље.

3. новембра лансиран је

други совјетски вештачки Земљин сателит с првим космичким »путником« — керушом Лајком. Тежина спутника износила је 508,3 килограма.

ГОДИНА 1958.

1. јануара лансиран је први амерички Земљин вештачки сателит чија је тежина износила 13,3 килограма.

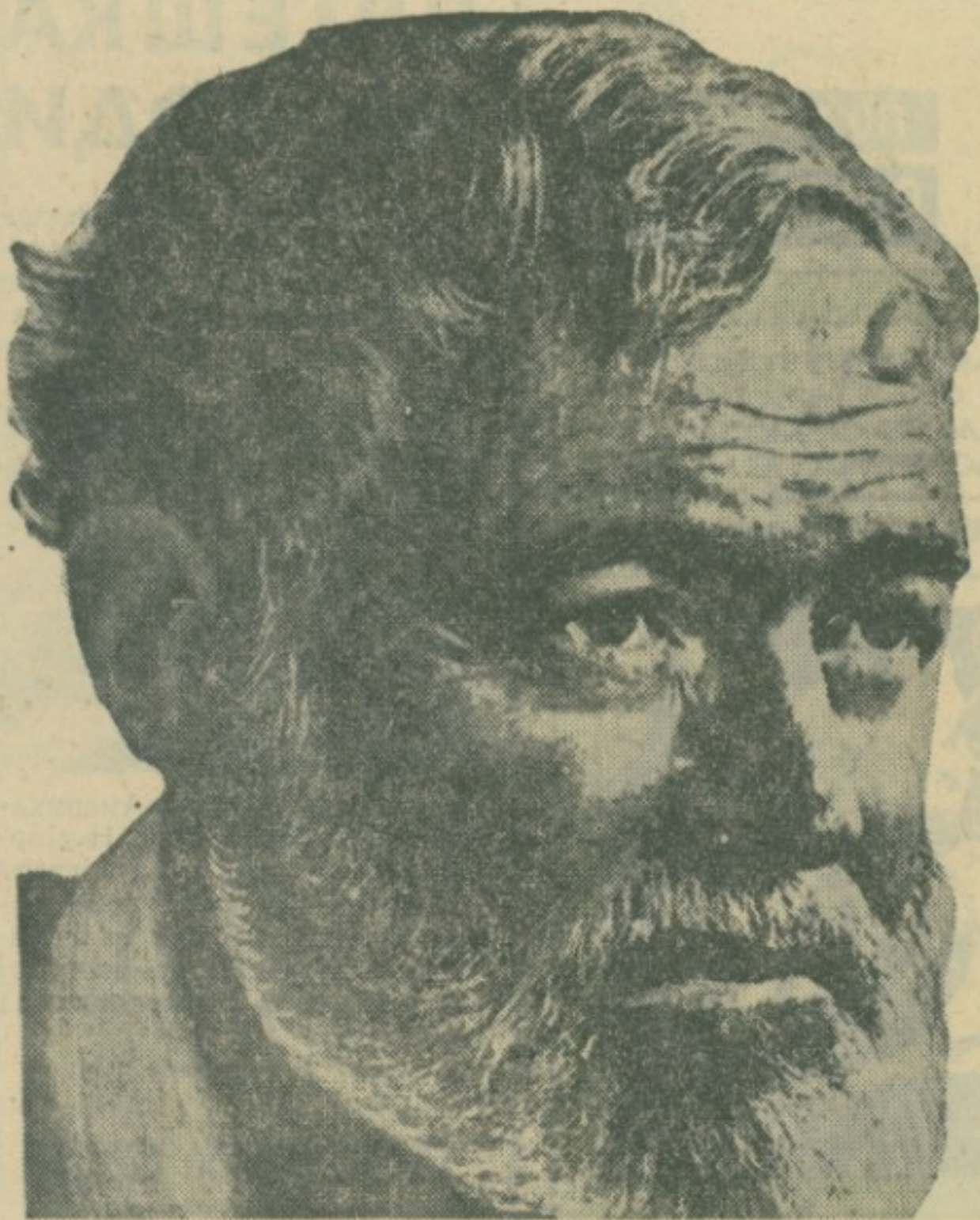
17. марта полетео је и други амерички вештачки Земљин сателит тежак 14,7 килограма.

15. маја изведен је у орбиту трећи совјетски вештачки сателит тежак 1.327 килограма.

ГОДИНА 1959.

Нов тријумф космонаутике: 2. јануара створена је вештачка планета »Машта«, тешка 1.472 килограма, која је, развиши дрвгу космичку брзину, поста ла вештачки сателит Сунца. Данас »Машта« описује је четврти круг око Сунца.

14. септембра у 0 часова 0,2 минута и 24 секунде по московском времену прво у историји тело са Земље, начињено рукама совјетских људи, стигло је на Месец одневши тамо заставицу Совјетског Савеза. Лансирање ове космичке ракете било је изведено 12. септембра.

ХЕМИНГВЕЈ У РАТУ

шко рањени Хемингвеј вуку ни се на рукама пошао је у помоћ Италијану који је урлао, али га је открио један аустријски рефлектор. Митраљеском паљбом је још два пут рањен; у цеваницу и колело. Када је стигао до Италијана овај је био мртав. У пољској болници извадили су Хемингвеју из ноге 237 шрапнела. Никад није заборавио тај пакао. Изгубио је сан, а до краја живота се будио скачући, јер му се привиђала експлозија аустријског минобацача.

Три године по завршетку првог светског рата Хемингвеј је поново искористио прилику да омирише барут — као дописник у грчко-турском рату септембра 1921. године.

Његова улога у шпанском грађанском рату 1936. је добро позната: определио се за републиканце и био поново ратни дописник са фронта. У Шпанији је настао један од његових најбољих романа „За ким звона звоне“.

На почетку другог светског рата Хемингвеј је већ имао 42 године. Желео је да се ангажује у борбеним редовима али га је 1941. године комисија поново одбила као инвалида. Тада је он, својом оригиналном понудом задивио једне и изазвао завист других. Пре Јапанаца, он се још 1942. године понудио америчкој морнарици да постане први човек-самоубица, први камиказ. Његов предлог је био једноставан: својом великом јахтом Пилар крстариће у близини главних атлантских путева. На јахти ће бити потпуно сам. Овај усамљени брод ће свакако привући неку немачку подморницу и она ће изронити и пристати уз њен бок. Тада ће он потпалити товар експлозива и одлетеће у ваздух заједно са својом јахтом, немачком подморницом и њеном посадом.

Морнарица је одбила овај романтични предлог а он, разочаран, отпутовао је у Ен-

глеску као ратни дописник. Одмах после савезничког искрцавања Хемингвеј је склопио споразум са француским покретом отпора и образовао на француској територији своју подземну групу за борбу против Немаца. Ње гови људи су га звали „папа“ и мало ко је од њих знао да је он чувени писац.

Главни штаб је био у Рамбујеу. Наоружан до зуба, са својим догледом о врату, Хемингвеј се одмах истакао као одличан тактичар. Француски партизани су га уважавали, а армија га због његових људи и недовољне дисциплине није много марила. Није хтео да се повинује наређењима генерала Леклерка. Док су све француске јединице ушле у ослобођени Париз с једне стране он је са својом групом бораца ушао с друге. Одмах је ослободио велики хотел Риц на тргу Вандом, и пред његовим вратима поставио своју стражу и натпис: „Папа је заузео добар хотел. Подруми су пуни“.

Али није могао да се скриси у ослобођеном Паризу. Са једном елитном дивизијом кренуо је као ратни дописник у Немачку. Једва је чекао да сам узме оружје у руке и непосредно учествује у борбама. Више пута је предузимајући самовољне акције неодговорно ангажовао тенкове. У неколико махова је био готово пред ратним судом али се исто толико пута прославио јунаштво.

У шуми Хиртген сви су познавали Хемингвеја и његовог ипн. Када би у предвече пројурито стотине грла су га поздрављала са „Здраво, Хемингвеј!“. Изгледало је као да пролази неки краљ.

Једно вече у непосредној близини немачких линија Хемингвеј је вечерао са неколико официра. Изненада се на њихов штаб сручила кишна немачких граната. Било је јасно да су их непријатељи открили. Сви официри су ставили шлемове на главе и муњевито се прострли по тлу. Када се светлост упалила Хемингвеј је седео мирно за столом, гологлав, окренут лицем према немачким батеријама. Наставио је вечеру. То је била храброст човека који је упознао страх и научио да га савлађује.

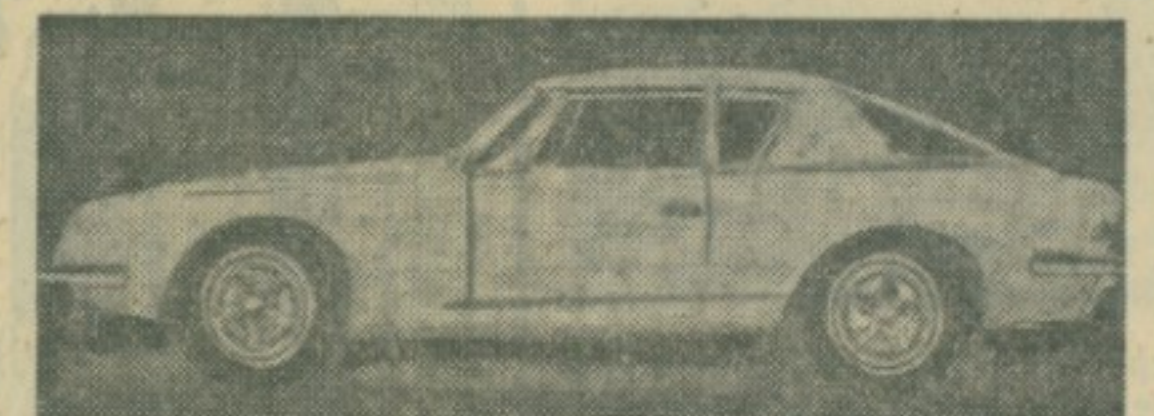
НОВИ АПАРАТ ЗА СРЦЕ

Недавно је у 12 америчких болница испробан нови апарат који омогућава непрекидан рад оболелог срца. Он аутоматски бележи, на траци, срчани ритам и чим се појави неки застој или неритмичан рад, на апарату се пали звучни сигнал који обавештава болничко особље.

НОВИТЕТИ

ПОРАЛ

У Француској лабораторији „Асепта“ направљена је недавно нова материја названа порал, намењена за употребу у хирургији. То је сунђераста материја која штити човекова ткива асептичним лековима којима је натопљена. Она се не залепљује за рану и тако омогућава брже и безболније лечење оперисаног и опеченог ткива.

ПОСЛЕДЊИ ТИП

На недавној изложби аутомобила у Паризу приказана су и кола марке „Студебекер“, названа „Аванти Студебекер“. Ова кола са издуженим, нарочито предњим делом и каросеријом од полиестера развијаће велику брзину. Аеродинамична линија је изведена на основу математичких прорачуна да би допринела што већој брзини.

ЦЕПНИ СКУТЕР

У Америци је недавно пуштен у продају цепни скутер за људе који се журе. Скутер је тежак свега 20 килограма, савија се кад му се изваде три шрафа и пакује се у мани путнички кофер. Кад се састави и зашрафи лако постиже брзину и од 56 километара на час.

ПАЗИЗ КАО РЕЛЕЈ

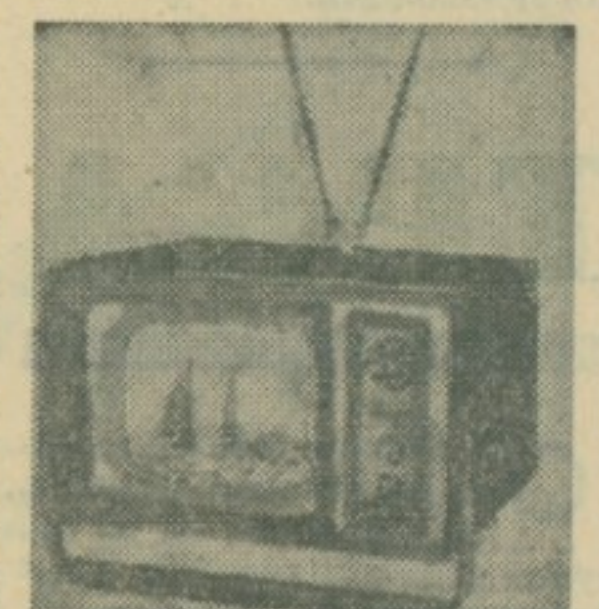
Редакција једног америчког часописа однедавно користи нови апарат за размену вести са Европом. „Диал-О-Вертер“, постављен у Паризу емитује 1000 речи у минути преко специјалног трансатлантског кабла. Сличан апарат у Њујорку прима текст у облику перфориране траке и аутоматски транскрибује вести у неколико копија откуцаних на машини. Овај систем је израдила једна америчка компанија и он 15 пута брже преноси и прима вести него досадашњи слични апарати. Париз служи овде као релеј за главне европске градове.

НОВИ ИЗОЛАТОР

Ње житница и тавана од влаге, сувишне топлоте и прашице. „Ролисол“ је начињен од стаклене вуне обложене специјалним папиром који не пропушта влагу, а продаје се у облику ролни различитих ширина са језичицима за причвршћивање на оба краја ролне. Да би се изоловао кров довољно је да се поставе широке траке ролисола преко греде. Језичици на крајевима ролни се учвршћују за греде помоћу једноставних ексерчића.

РАДИО-ТЕЛЕКАПТ

Радио и телевизија, све транзитовано и ручно, под називом радио-телекапт, направиле је једна француска фабрика радио-апарата. На овом апарату могу да се примају телевизијске емисије из 5 различитих станица а на радију — од кратких до дугих таласа. Радио-телекапт функционише на спојене акумулаторске батерије појачане још и аутомобилским. Те-

БИО ЈЕ велики писац, и неустрашив рајник ЦЕЛОГ ЖИВОТА борио се за људска права и слободу малих народа

Ернест Хемингвеј, аутор познатих романа „За ким звона звоне“ и „Старац и море“, који је умро јула 1961. године, био је не само један од најистакнутијих писаца нашег доба већ и неустрашив ратник. Целог живота остао је борац за људска права и слободу малих народа. Био је дописник са многих фронтана али није презао да се и непосредно умеша у ратни сукоб кад се требало борити за праведну ствар. Хемингвеј је необично ценио Фидела Кастра и његову борбу за слободу кубанског народа. Иако су га многи Американци због тога осуђивали он је још 1960. године на Куби дошао у контакт са Кастром и јавно му одао признање.

Мада је 1917. године, када је његова отаџбина на страни савезника ступила у рат против централних сила, имао тек 18 година одмах се пријавио у војску и захтевао да га пошаљу на европско

ратиште. На његову жалост, комисија га је одбила јер је имао болесно око. Шесет месеци је лутао као дописник једног великог америчког листа на Средњем америчком западу. Најзад се као шофер једног амбулантног аутомобила Црвеног крста отиснуо преко океана.

На италијанском фронту се убрзо умешао у ратне окршаје. Тешко је био рањен у борбама против Аустријанаца и одликован је италијанском ратном медаљом Валоре милитер.

Рана је оставила не само велики ожиљак на Хемингвејовој ноzi већ и трајан печат у души. У Фосалту, на Пијави, искочио је са још двојицом Италијана из рова кад је граната једног аустријског минобацача пала међу њих.

„Тада сам осетио смрт“, писао је он касније. Обадва Италијана су убијена а трећи је изгубио обе ноге. Те-

освајање васионе

4. октобра лансирана је у правцу Месеца још једна совјетска космичка ракета са аутоматском станицом. Тежина последњег дела ракете без горива износила је 1.553 килограма. Аутоматска станица снимала је другу, са Земље невидљиву страну Месеца. То се догодило 7. октобра.

ГОДИНА 1960.
15. маја изведен је у орбиту први совјетски брод-спутник тежак 4.540 килограма. На три од пет бродова-спутника лансираних током 1960. и 1961. године летели су пси Белка, Стрелка, Цернушка и Звездочка.

ГОДИНА 1961.
4. фебруара лансиран је у орбиту велики вештачки Земљин сателит тежак 6.483 килограма.
12. фебруара с новог вештачког Земљиног сателита стартвала је у правцу Венере теледиргована космичка ракета — аутоматска међупланетарна станица.

12. априла у 9 часова и 0,7 минута полетео је у космос, као први у историји човечанства на броду „Исток“, космонаут Јуриј Гагарин. Облетевши једном око Земље, Гагарин се срећно приземљио у одређеном рејону у 10 ча-

сова и 55 минута. За то време он је превалио 41.000 километара.
12. април постао је Дан космонаутике.
6. августа полетео је други совјетски космонаут Герман Титов. За 25 часова и 18 минута, колико је провео у космосу, Титов је 17 пута облетео око Земље и превалио растојање од 700.000 километара.

ГОДИНА 1962.
20. фебруара полетео је први амерички космонаут Џон Глен у космичком броду „Френтшип-7“. Он је остао у орбити 4,9 часа и три пута је облетео Земљу.
16. марта лансиран је вештачки Земљин сателит први из серије „Космос“ намењен испуњавању програма истраживања горњих слојева атмосфере.
24. маја на космичком броду „Аурора-7“ други амерички космонаут Карлентер три пута је облетео Земљу.
11. августа стартвао је космички брод „Исток-3“ којим је управљао космонаут Николајев. Његов лет трајао је 95 часова. За то време Николајев је 64 пута облетео око Земље и превалио 2.600.000 километара.
12. августа лансиран је у орбиту „Исток-4“ с пи-

лотом — космонаутом Поповичем. „Исток-4“ облетео је 48 пута око Земље и остао у космосу 71 час.
Николајев и Попович извршили су први у историји вишедневни групни лет. Налазећи се у космосу, они су успоставили везу: „Исток-3“ — „Исток-4“.
3. октобра на броду „Сигма-7“ лансиран је у орбиту Земље амерички космонаут Шира. Он је остао у орбити 9,2 часова и 6 пута је облетео око Земље.
1. новембра лансирана је совјетска међупланетарна аутоматска станица „Марс-1“, тешка 893,5 килограма.

ГОДИНА 1963.
Маја су Американци лансирали свемирски брод „Фејт-7“ с космонаутом Кулером. Његов лет трајао је 34 часа.
14. јуна на броду „Исток-5“ стартвао је у космос Валериј Биковски. Он је поставио нови рекорд у дужини лета — 119 часова. За то време брод „Исток-5“ извршио је 81 круг око Земље и прешао пут од 3.300.000 километара.
16. јуна човечанство је добило прву жену-космонауту. Тог дана на броду „Исток-6“ стартвала је Валентина Терјешкова. Њен лет трајао је 71 час.

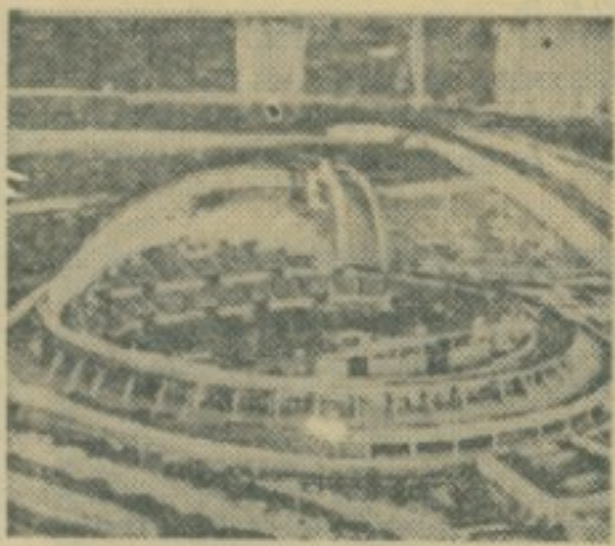

ОГРОМНА СОЧИВА

Са оком на окулару један техничар испитује једно од три сочива, од 400 килограма, направљено у САД. Ова сочива су намењена једном од два највећа специјална апарата за испитивање звезда на свету. Са својим веома угластим објективима од 50 см ширине ови инструменти ће омогућити да се утврди удаљеност од звезда које припадају најудаљенијим галаксијама.

СТАДИОН - ДВОРАНА

У Питсбургу у САД сграђен је стадион за 13.000 гледалаца који се за два и по минута може претворити у покривену грађевину. Осам делова бетонског крова, по-

кретани електромоторима клизе по шинама које окружују трибине. Када потреба за кровом престане, он се исто тако брзо „спакује“.

Лепак за шавове рана

Јапански лекар Сеидзи Киmoto искористио је полимерни лепак који се брзо стврдњава — за лепљење шавова после операције. Лепак се лако стерилизује и потпуно је безопасан за организам. После неколико дана потпуно се ресорбује. Нови метод је већ испитан при операцијама једњака, црева и крвних судова. Нарочито добре резултате је показао при операцијама дисајних путева и већих крвних судова.

ПАРАДАЈЗ У ПРАХУ

Недавно је у Келну била отворена међународна изложба прехранбених производа. Из 50 земаља 2476 излагача приказали су на 117000 м² прехранбене специјалитете из целог света.

У овој земљи може се видети, али не и пробати, све што се замисли. Млечни производи из Данске су у сенци краве „Каролине“, цинковски фотоси лала украшавали су холандски штанд, а више афричких земаља приказало је екзотичне сцене приликом израде тропских производа. Пред јапанским штандом било је мноштво лампиона, а пред швајцарским су се окретали котурови сира. Белгијанци су отворили ресторан са својим специјалитетима.

Поред ових спољних ефеката на изложби је било и новитета: парадајз сос у праху који се уз кратку припрему претвара у готово јело. Велика пажња је посвећена и смрзнутим јелима, или само додацима, чији се број осетно проширио. Амбалажа је све оригиналнија јер произвођачи знају да треба и око задовољити.

ТРКА

Од Долине Јабучка до Језера великог медведа, део пустиње од 80 км, сунце немилосрдно пече. То је прави пакао.

Међутим, сваке године, за време најжачих летњих врућина 100.000 Американаца не би дало своја места у овом ужасу ни за какав положај... јер, ту се одржава најпопуларнија и најузбудљивија трка: дивљих магарца.

Трка се састоји у овоме: прећи у најкраћем времену пут од Долине до Језера звукући, подбадајући па чак и гурајући дивљег магарца тек ухваћеног у калифорнијској пустињи. Такмичари, разуме се каубоји, треба да пређу овај пут пешице, јер их и најкраће јахање може доживотно дисквалификовати са оваквих трка.

Такмичарима се додељују магарци бацањем коцке, и то три пута да не би неки такмичар помислио да му је подметнута најбешња животиња. Сваки такмичар мора да пређе са

КАЦЕШАНОВА КЊИ

ПО НОВЕЛИ
А.С. ПУШКИНА

АХ, ЕВО ТЕ ШВАБРИНЕ...

ГОСПОДАРУ, НИСАМ ОЧЕКИВАО ВАШУ ПОСЕТУ... ГДЕ... И ПЕТАР АНДРЕЈИЧ... ЈЕ НАШ!

КАКВУ ТИ ТО ДЕВОЈКУ ДРЖИШ У ЗАТВОРУ, БРАТАЦ?

НЕ ЗНАМ О ЧЕМУ ГОВОРИТЕ! НИЈЕ ОВДЕ НИКАКВА ДЕВОЈКА... ТО ЈЕ МОЈА ЖЕНА... БОЛЕСНА ЧЕ!

УСПЕО СИ ДА ЈЕ НАТЕРАШ ДА СЕ УДА ЗА ТЕБЕ?

ЛАКШЕ ЗА КУ ТО ДА УРЕДИМ! ПОКАЖИ МИ ТУ ДЕВОЈКУ... БИО ТИ ЊОМЕ ОЖЕЊЕН ИЛИ НЕ!

БОЛЕСНА ЈЕ... ИМА ГРОЗНИЦУ... СТАЛНО БУЊИЦА...

...НЕ МОГУ ДА НАЂЕМ КЛУЧУ ОД ОВЕ, ГОСПОДАРУ...

МОГУ ЈА И БЕЗ КЛУЧУ...

ЈЕДНИМ УДАРЦЕМ НОГОМ ПУГАЧЕВ ЈЕ РАЗВАЛИО ВРАТА

ЧУДНА ТИ ЈЕ ОВО БОЛЕСНИЦА, ШВАБРИНЕ!

РЕЦИ МИ, ГОЛУБИЦЕ ЗАШТО ТЕ ЈЕ ТВОЈ МУЖ КАЗНИО? ШТА СИ МУ СКРИВИЛА?

ТАЈ ЧОВЕК НИЈЕ МОЈ МУЖ И НИКАД ТО НЕЋЕ БИТИ! ПРЕ БИХ УМРЛА НО ШТО БИХ ПРИСТАЛА ДА МУ БУДЕМ ЖЕНА!

НА ДРУГОЈ ЕТАПИ СУ СТРАХОВИТА ВРУЋИНА, УСИЈАНИ АСФАЛТНИ ПУТ И УЖАСНА ЖЕЂ БЕШ УНИШТИЛИ МНОГЕ АМБИЦИЈЕ И НАДЕ. ЈЕДИНО ПУСТИЊСКИ МАГАРЦИ ОСТАЈУ ИСТИ — НЕПОВЕДИВЕ ЈОГУНИЦЕ

својим магарцем три етапе, а свака траје један дан. Забрањено је ма и најмање малтретирање животиње. Чланови жирија на коњима прате трку од почетка до краја да би се обезбедила потпуна исправност.

Награде износе 1.000 долара и то: 500 долара, гран при, додељује се оном такмичару који је целог пута најбоље во-

дио свог магарца а других 500 долара дели се међу победницима у три етапе.

Прећи за три дана 80 километара у три етапе, чак и пешице, не изгледа нешто страшно. Али треба познавати калифорнијске магарце. Они никад нису ишли правим путем и не могу се сад наједном приморати да то чине као њихови домаћи савременаци. Ри-

тају се као муле, а уједају као бесни.

Исход трке зависи углавном од степена тврдоглавости ових непокорних животиња као и од вештине и лукавства њихових „водича“. У трци учествује обично око стотину људи и толико исто магарца. А колико их стигне на циљ код Језера? Магарца носи на ле-

МАГАРАЦА

ђима товар са храном и водом за себе и свог господара.

Већ од 10 часова ујутру жива се пење на 40°. А никакве сенке ниоткуда...

Такмичар почиње још одмах да се нервира а магарца да се рит свом снагом и да се јогуни.

Док каубој проклиње, моли, тепа и на већ осушен језик сипа мало воде да би ускоро постао сав мокар од зноја, до-

гле магарца иде по уснијаном путу како је њему воља.

Ове године, после три дана напорног пута, на циљ је стигло 40 такмичара мање. Шесто-

сторо је поломило ноге, а 3 каубоја су била озбиљно изувједана. Три магарца су одмагнута у непознатом правцу.

Победник је стигао у рекордном времену: 10 ч. 55 м и 25 секунди и тако и овог пута спасао „част“ калифорнијског магарца.

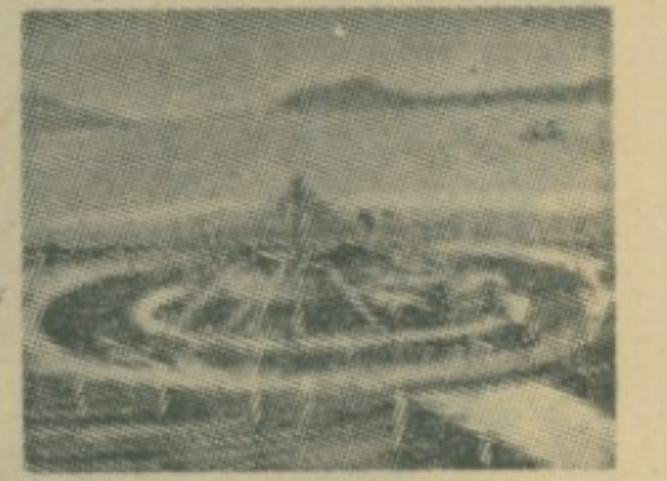
СЛОН И БИОСКОП

У Уганди у националном парку који носи име краљице Елизабете, приказана је недавно серија филмова под ведрим небом. Између осталих, био је приказан и један документарни филм о афричкој фауни и о животу слонова у дунгли. Када се после завршеног филма упалила светлост, запрепаштени гледаоци угледали су једног сло-

на, како мирно стојећи иза последњег реда у импровизованој биоскопској дворани, и даље гледа у екран. Ова сцена поновила се после неколико дана када се поново приказивао тај исти филм. После тога слон је још два пута долазио пре почетка представе али је нестајао у шуми пошто би се уверио да у филму „неће бити слонова“.

ВРТЕШКА НА ВОДИ

Скијање на води се лакше учи при обали него на отвореном мору кад се скијаш нађе привезан за чамац а таласи га заносе. До овог за-

кључка је дошао Американац Карл Нилсен из Њујорка који је крај обале језера Саратога сградио неку врсту водене вртешке са пречником од 21-метар на којој могу 12 особа истовремено да вежбају.

ПОСТАЈУ СУВЕ

Против превелике влажноти ваздуха у новим зградама, подрумима и перioniцама пронађено је ново средство: таблете од сунђерасте материје које се ставе на под и за кратко време упију влагу.

НОВОСТИ ЗА ВОЗАЧЕ

На међународном салону аутомобила недавно затвореном у Франкфурту поред најмодернијих типова кола фабриканти су приказали и неколико новитета за унутрашњост кола.

Једна фирма из немачког града Опладена, позната већ по свом изуму — седишту на мењеном особама које лате од неких обојења кичме — приказала је ове године на слон седишта који се потпуно прилагоди облицима особе и тако у великој мери уклања замор који изазива дуго и неугодно седење у колима.

Мислећи и на најмање путнике један фабрикант из Ремшајд-Ленела је направио седиште за дете које лако може да се учврсти за наслон обичног седишта и једним покретом претвори у столицу.

За обазриве возаче један фабрикант препоручује аутоматски брзинометар назван „темпостат“, са четири дирке које служе за четири разне брзине. Ако се, на пример, притисне на дирку која одговара брзини од 50 км апарат истог момента уређује ту брзину. Овај проналазак је нарочито драгоцен за оне путеве на којима брзину војне контролишу работи.

Још у време хунског владара Атиле бифтек је сматран за деликатес. Хуни су најчешће јели сирово месо. Међу Атилиним војницима владао је обичај да се дневна „порција“ меса стави ис-

под седла да би се приликом јахања „испекла“. Овај начин припремања меса за нас је прилично необичан али је свакако — практичан. А ево сад још неколико занимљивости о бифтеку.

ЗАНИМЉИВОСТИ О БИФТЕКУ

У једној недавној анкети бифтек је добио прву награду. Укратко, бифтек је добро печен или крвав, он је крај на нашим трпезама. За жене које су за послене он је драгоцен савезник у брзом спремању обеда.

А међутим, ми мало знамо о бифтеку.

„Рођен“ је у Лондону у 17. веку. Један клуб „љубитеља говеђег меса“ узео је за своју девизу — „Говеђе месо и слобода!“ Сличне организације створене су затим у Сједињеним Државама. Њихов омилени јеловник је био: добро црно вино, крвав бифтек а уместо слаткиша... телећи котлети. Моромо рећи да су гастрономи тада морали да имају јаке зубе, јер ни су постојали расхладни уређаји и бифтек се морао јести чим је говедо заклано. Зато је био тврд као ђан. Али људи су се ипак некако довијали. Домаћице су га лупале дрвеним чекићем или сатаром; стављале га у саломуру с вином у Француској, или са сирћетом у Немачкој.

У Француској се реч „бифтек“ појавила тек 1815. године. „Ларус“ даје следећу дефиницију: „Одрезак пржене говедине“. На југу још и да нас кажу: „Дајте ми један одрезак“, ако желе бифтек.

А сада изаберите шницлу за себе. Пре свега морате добро познати анатомију животиње. Котлети долазе на прво место, затим филеи дуж кичме, и печеница. Онда рибњак и бут.

Али то није довољно. Морате исто тако знати и квалитет самог бифтека. Месо прве класе мора бити у једном комаду с меком и ружичастом коском. Ако је слој сала око меса дебео и бео, можете га купити без оклевања. А ако је жућкаст изађите из радње: то значи да је грло маторо. Ако нема довољно сала — није дуго времена остало на гојењу.

Добро месо мора бити проткано масноћом која се у пржењу претвара у сок. Поред тога прави бифтек мора бити дебео од 3 до 6 сантиметара јер је онда најкуснији.

Последња препорука — бифтек морате извадити из фрижидера три сата пре припремања.

Није најважније изабрати месо за бифтек, треба га умет и испећи. А ту не постоје строга правила. Ако нам роштиљ не даје довољно топлоте, стањите месо и пеците га на плочи штедњака. Најбоље је кад се пече на роштиљу на угаљ. Прави бифтек мора да буде дељи и крвав.

О начину сервирања посто

је разна мишљења: гурмани кажу да се на њега не сме стављати никакав зачин јер губи свој укус и арому. Постоје неслагања и у томе када га треба послити: пре самог пржења добиће бољи и укуснији сок или после јер остане сам сочнији.

Непријатељ број један је цена бифтека. Скупљи је од осталих делова меса зато што се на један килограм говедине добија свега 400 грама крвине. Други разлог скупље је све мања употреба отпадака: кожи данас конкуришу пластичне масе, а масноћа више не служи за израду лојаних свећа и сапуна.

Али и поред тога бифтек не може да буде свргнут с престола. Говори се и о великим изненађењима: о осушеном бифтеку који се мора ставити у воду пре пржења. Људи чак помишљају да створе вештачки бифтек, али он неће наићи на тако добар пријем, нарочито код љубитеља добре трпезе.

ЗА И ПРОТИВ

Становници града Торонта у Канади су малом већином гласова 190.000:170.000 решили да се изврши флуорисање воде. Да би се задовољила и мањина, једно предузеће је одмах понудило апарат за одстрањивање флуора који је унет у воду по наређењу општинских власти.

ТРЕШЊЕ ИЗ ВАШИНГТОНА

Грађани Токија поклонили су пре 50 година грађанима Вашингтона саднице трешања које су изванредно успевале на новом тлу. Међутим, за време рата оне су у Токију страдале и недавно су им, за узврат, грађани Вашингтона послали четрдесетак таквих садница.

На Јаблановом брду

Преморени непрекидним маршевима и исцрпљени гладовањем, борци треће чете 1. батаљона 4. пролетерске журили су колико су могли да што пре избију на Јабланово брдо, брежуљак са којег су Немци могли угрозити главнину наших снага и Врховни штаб.

Нису ни слутили да се брежуљку, са супротне

стране, примичу Немци. Пре него што су их запазили, пажњу њихових гладних очију привукли су ухрањени коњи који су, раседлани, пасли бујну ливадску траву. Помисао на богату гозбу пробудила је чудну скривену снагу. Као да су добили крила људи су потрчали преко ливада да их хватају.

Са друге стране су се у-

казали Немци. Почело је пушкарање. Преплашени пуцњавом коњи су се разбежали. Неки борци су напустили стрељачки строј да би вијали разуздане коње.

Већина је ипак хитала да се пре Немаца дохвати виса. И њих је носила погубна нада да ће освајањем Јаблановог брда, напоследку, ипак доћи до хране. На брдо су стигли пре Немаца. Одбили су напад и похватили коње. А да није било коња вероватно не би имали снаге да тако брзо и пре Немаца избију на брежуљак.

Радосни због победе и плена, решили су да се одмах најдебљи коњ закључе а да се остала грла уступе бригади.

Чак и онима који дотле нису јели коњско месо, печеница на Јаблановом брду је била укуснија од најбоље прасетине.

ДЕВОЈЧИЦЕ — ТКАЉЕ

Деца, углавном девојчице, раде само за стан и храну. Не знају за радост и немају детињства. Само њихови очеви добијају скромну награду. Већ са четири године девојчице раде на сортирању шарених влакана и постепено науче да везују чворове. Са седам и осам година могу да направе мале тепихе прама улутствима старца који пева. Од дванаесте године девојчице раде још само као учитељице и пазе на млађу децу јер су њихове руке постале превелике за везивање финих и најфинијих чворова.

Када се ти серијски произведени тепихи заврше одлазе у базаре где их трговци вештачки удесе да личе на „старе“: у великом базару у Техерану, на стално влажном

тлу од иловаче у неплодној улици лежи мноштво нових новчатиких тепиха преко којих ходају босоноги пролазници, носачи, продавци воде и лубеница, и преко којих се намерно терају магарци и камиле. Када су тепихи на овај начин „препарирани“, извозе се у цео свет као „прави антички персијски тепихи“ и продају по огромним ценама.

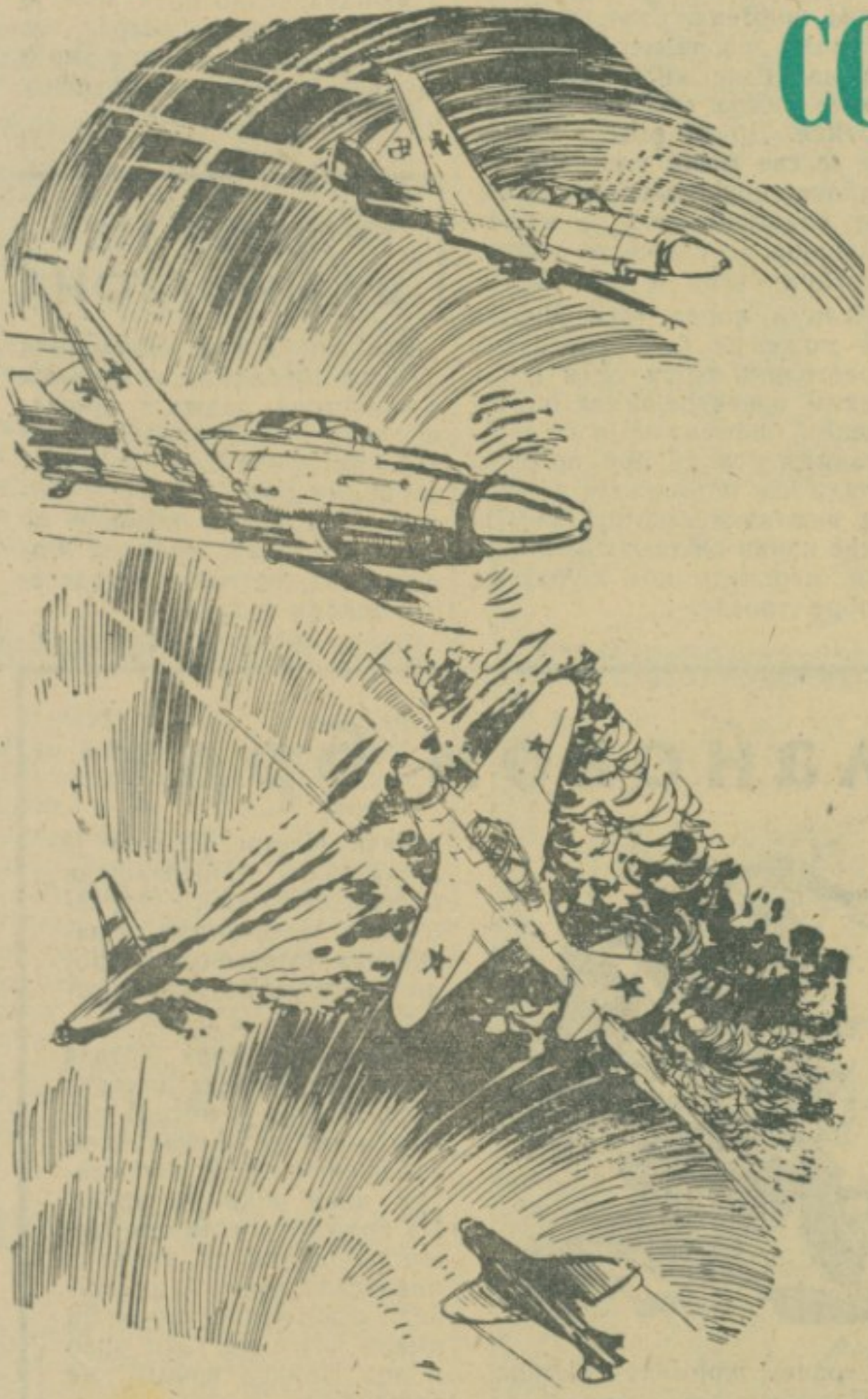
Лепота једног уметнички израђеног тепиха може да се схвати тек постепено јер не чини вредним тепих оно што на први поглед пада у очи него она чудновата лепота која се тек дугим посматрањем схвати.

БРАВОВО

ПО РОМАНУ Ф. КУПЕРА
ЦРТА Н. КРУЉЕВИК

ДВОСТРУКИ ХЕРОЈ СОВЈЕТСКОГ НЕБА

ПИЛОТ СОВЈЕТСКОГ САЗЕЗА НИКОЛАЈ МИХАИЛОВИЧ СКОМОРОХОВ БИО ЈЕ ЈЕДАН ОД ВАЗДУШНИХ АСОВА У ДРУГОМ СВЕТСКОМ РАТУ. ОВОРИО ЈЕ 46 НЕПРИЈАТЕЉСКИХ АВИОНА И ПОСТАО ДВОСТРУКИ ХЕРОЈ.

али други рафал га посла на земљу. То је била његова прва ваздушна победа.

Ускоро затим, Скоморохов је доживљавао и неуспехе. Нападао је месершмите — 109 и кад год је мислио да је успех ту, непријатељ му је већ измицао а он се враћао снужен. Покушао је да убеди командира ескадриле мајора Микитченка да су месершмити блиндирани и да их топовско зрно не може пробити. Дobar психолог и велики познавалац технике пилотирања, мајор му је испричао о коштувању орачу и слабиим зубима. Ускоро је ипак успео да обори и Ме-109 и победе су се сада ређале једна за другом.

Почетком децембра 1943. године Николај је био у пратњи својих бомбардера Ил-2. Изненада је налетело осам авиона Ме-109, и после кратке борбе, изванредном вештином, оборио је два непријатељска авиона. Сетио се како

је мајору Микитченку рекао да су ови авиони блиндирани и насмејао се сада сам себи.

Касније, већ капетан и командир ескадриле у 3Г. ваздухопловном ловачком пуку Скоморохов је био један међу херојима совјетског неба. Његови успеси у пуку су се сустизали а прославе победа су одржаване у кратком застију на скромним свечаностима пилота. Његова биографија се пунила похвалама и признањима, а ваздушне борбе на прилазима Беча ставиле су га у ред најбољих савезничких пилота прошлог рата.

Ловачки аеродром са кога је полетео налазио се готово поред самог фронта. Чим би совјетски бомбардери прилазили аеродрому, очекујући пратњу, Скоморохов је полетао са својом ескадрилом. Једном приликом, кад се враћао са оваквог задатка, командант пука га позва и нареди да преузме појачање бомбар

дера. Испоставило се да је ова одлука била пресудна, јер се на небу појавило прво 10 фокера вулфа, затим 10 Ме-109 и још 10 фокера. Било их је тридесет против петорице. Док су совјетски авиони бомбардовали немачке положаје, изнад њих се водио одлучан ваздушни бој. Одмах је било оборено 8 немачких авиона, а сам је Николај Скоморохов оборио три месершмита. То је била блистава победа, која је поколебала непријатеља и приморала га на бекство.

Сви његови другови су се изванредно борили, али кад је и он летео с њима, за њих није било задатка који не би извршили. Његов пилот Коло шанок борио се једновремено против два непријатељска авиона и мада је био тешко рањен, успео је да слети на аеродром свога пука. Такви су били Горков, Козлов и Мо слов — сви пилоти његове ескадриле.

Двоструки херој, пилот-ловац, сада пуковник совјетског ваздухопловства Николај Скоморохов био је неустрасив. Иако је лично оборио 46 непријатељских авиона, а његова ескадрила у групном лету још 8, ниједанпут није био оборен што је веома ретко за ваздушне асове. Био је толико поуздан и сигуран у решавању ваздушних задатака да је увек био упућиван у најтеже окршаје.

Његова храброст донела му је признање отаџбине у рату и због тога је два пута одликован Орденом народног хероја.

Ни касније, Скоморохов, као сам каже, никад није заборавио речи мајора Микитченка о тврдом орачу, зато се борио свим срцем до краја рата.

БЛАТОБРАНИ ОТПОРНИ НА УДАРЦЕ

Једна чувена шкотска фирма гумених производа пронашла је термопластични материјал који штити ивице блатобрана на колима од оштећења. Овај пластични материјал већ је са успехом опробан на аутобусима лондонског градског саобраћаја и показао је квалитете: апсорбује ударе који су раније уништавали металне бранике и одбојан је при судару као гума.

Материјал као и његова обрада јевтинији су од метала. Због мале тежине њиме се лако рукује и лако се монтира на кола. Лондонско саобраћајно предузеће је утврдило да је јевтиније заменити оштећене бранике на аутобусима деловима од овога материјала него поправљати металне.

Пошто боја продире кроз целу материју, зарези и оребротине на површини се то исто не виде. Материјал, наравно, не рђа.

Нови минерали

Совјетски геолози су открили у степи Сари Арка у Казахстану, један досад непознати минерал који садржи многобројне ретке елементе. фосфор, алуминијум, калцијум и торијум. Проналаском овог минерала употпуњена је листа око 3.000 минерала који се налазе у земљи.

Одмах по завршетку ваздухопловне академије 1942. године Скоморохов је био упућен на фронт као млад пилот.

Већ у првом борбеном лету приметно је немачки авион фокера вулф-189 и известио о томе вођу одељења потпоручника Јевдотјенка. Док је Скоморохов размишљао како да уђе у ваздушни двобој, његов вођа одељења извео је муњевит чеони напад на непријатељски авион и после првог рафала из топа овај се стрмо главио на земљу.

Охрабрени овим Скомороховом зажали што сам није искористио ту шансу и поче да туђује што наредних дана нису налетали непријатељски авиони.

Али после неколико дана на линији фронта појави се још један ФВ-189. Скоморохов одмах полете и изврши напад као и његов друг Јевдотјенко. После првог рафала, кад је већ мислио да је успео, запрепасти се јер виде да му авион пуном брзином долази у сусрет. Раздвајало их је само неколико стотина метара

Сам против 20 тенкова

Пошто је била изложена жестокој артиљеријској ватри, Трећа косметска бригада се 10. октобра 1944. године, по одобрењу Оперативног штаба повукла са Бујановачке косе на погодније положаје где је била боље заштићена.

Али један њен борац, Ђорђе Шапић, остао је без питања у рову крај пута којим је ишла немачка колона са двадесетак тенкова. То се у ствари претходница немачких снага које су се повлачиле из Грчке, пробијала долином Јужне Мораве ка Лесковцу.

Заклоњен грањем Шапић је сачекао да му не-

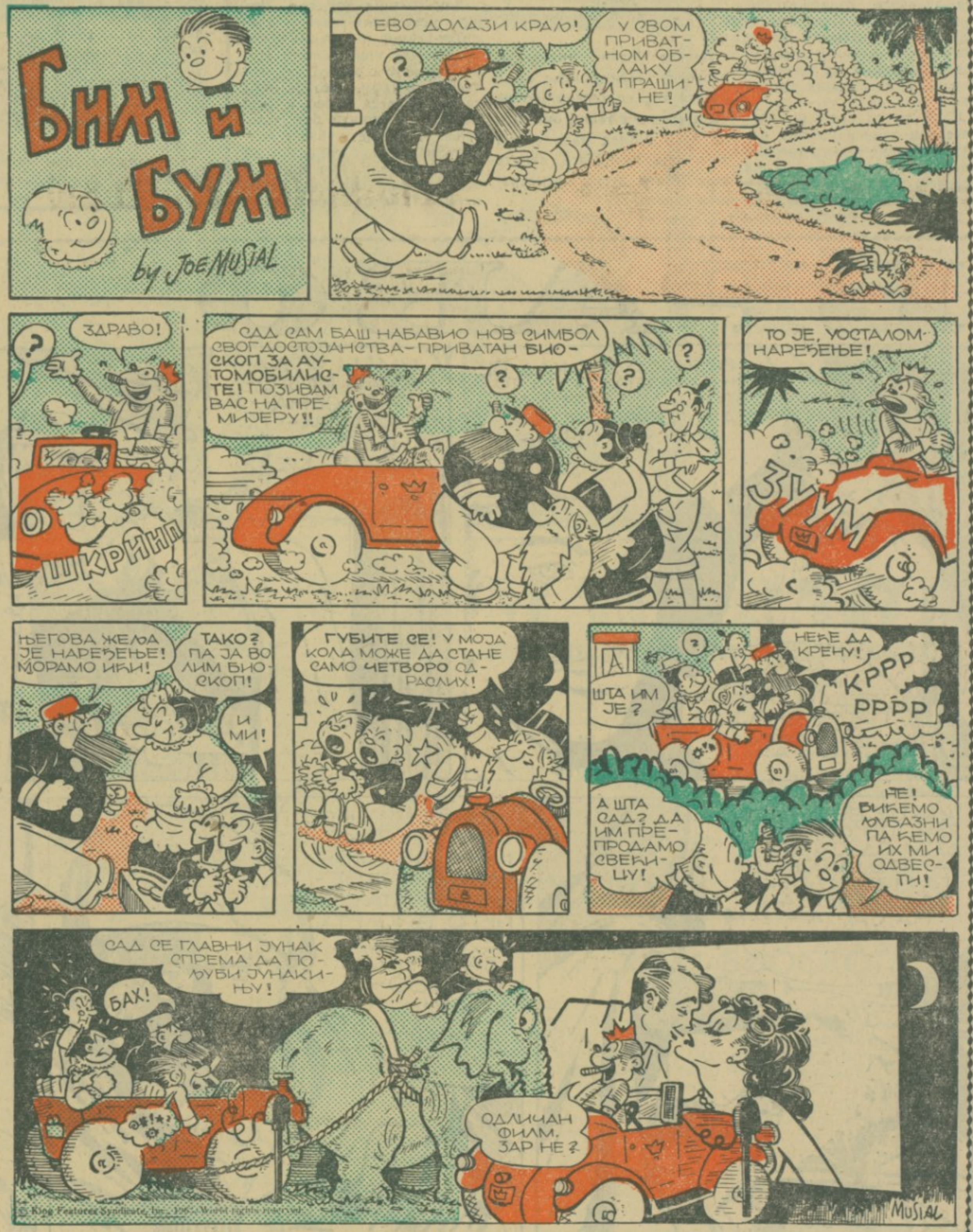
мачки тенкови приђу савршено близу, а онда је ватром из противтенковске пушке запалио челни тенк, па други и трећи. Тако је он сам за неколико тренутака уништио три немачка тенка и 16 војника. Пред тога зауставио је читаву немачку колону која је, из опрезности, још дуго тукла празне положаје на Бујановачкој коси.

Борац Ђорђе Шапић је за овај подвиг похваљен наредбом Оперативног штаба за Косово и Метохију и награђен пиштољем а нешто касније произведен у чин заставника.

Силовите ракете

У Америци се проучавају васионске ракете толико силно да ће само од буке коју оне буду стварале при-

ликом полетања распрскавати прозори на зградама 5 километара уокло.

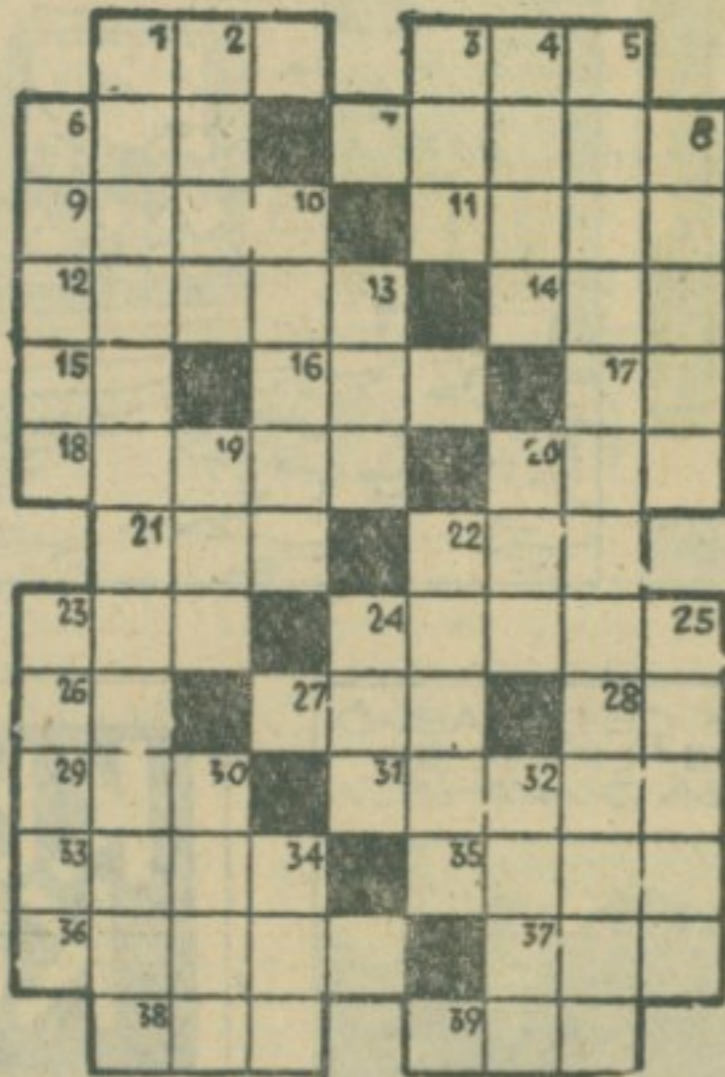

НЕОБИЧНА ТРПЕЗА

На ранчу Перси Панг-ца која је скочила на лерна у близини једног језера у држави Вашингтон је једног ланета да би појела свој орах. Лане чак животиње живе у слободи изгледа задовољно што ова мала пругаста веверица може да јој пружи гостопримство.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) час; 3) скраћеница италијанске радио-телевизије; 6) град у Француској; 7) ресторан друштвене исхране; 9) носач; 11) света ствар код неких примитивних племена; 12) књижевно дело; 14) кретање кроз ваздух; 15) предлог; 16) речна риба; 17) два слова; 18) брдо у близини Београда; 20) холандски досељеник у Јужној Африци; 21) Херцеговац; 22) град у Француској; 23) већи слободан простор у граду; 24) буктиња; 26) музичка нота; 27) шумска животиња; 28) страво мушко име; 29) женско име; 31) део дрвета; 33) јединица електричног напона; 35) престо; 36) сребрни новац у Византији; 37) старојудејски цар; 38) име песника Ујевина; 39) спис.

Усправно: 1) осећање поверења и сигурности у самог себе; 2) држава у Индонезији; 3) страна мушког имена; 4) летопис; 5) јака узбуђеност, уплашеност; 6) улазница; 8) творац неког дела; 10) мађарски сликар Филдс (1869—1937); 13) врста грозња; 19) престоница старе Аргентине; 20) плодно говече; 22) планински систем; 23) најраспрострањенија биљка; 24) стара турска титула; 25) град у Турској; 30) планински систем у Европи; 32) табак; 34) бодља.

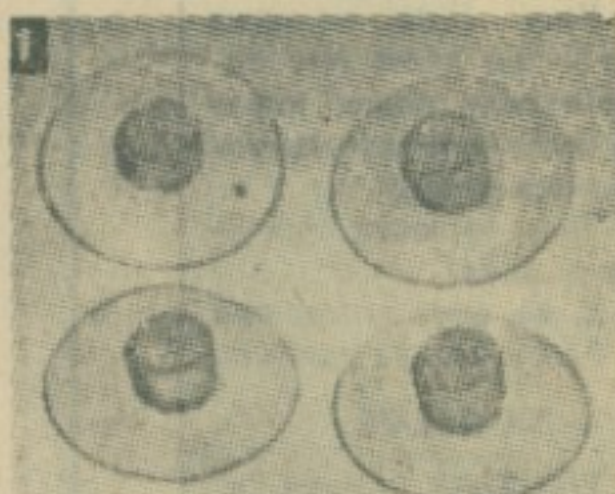
РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) спас; 5) оаза; 9) Петросјан; 10) Итон; 11) мета; 12) ка; 13) Ака; 15) он; 16) Еро; 18) Ана; 20) Рос; 22) кас; 24) Вискаја; 26) гро; 27) ара; 29) над; 31) Вон; 32) Ирена; К(олесар); 35) Лаб; 37) Р(оберт); К(ох); 38) неки; 40) Рама; 42) Краснодар; 43) „Аида“; 44) мана.

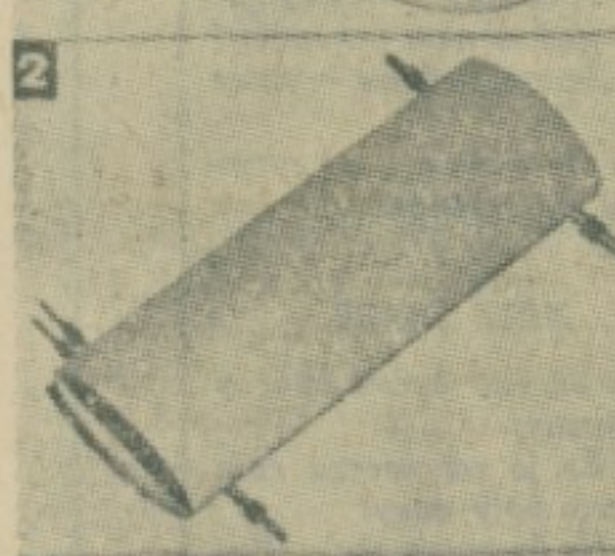
Усправно: 1) спикер; 2) Петар; 3) ато; 4) срна; 5) „Осман“; 6) Аје; 7) зато; 8) ананас; 14) каскада; 17) „Орион“; 19) Акјаб; 21) ос; 23) аа; 24) бр; 25) ар; 26) Глинка; 28) Анкара; 30) Алиса; 32) орман; 34) „Кери“; 36) бром; 39) кад; 41) ада.

НАПРАВИ САМ

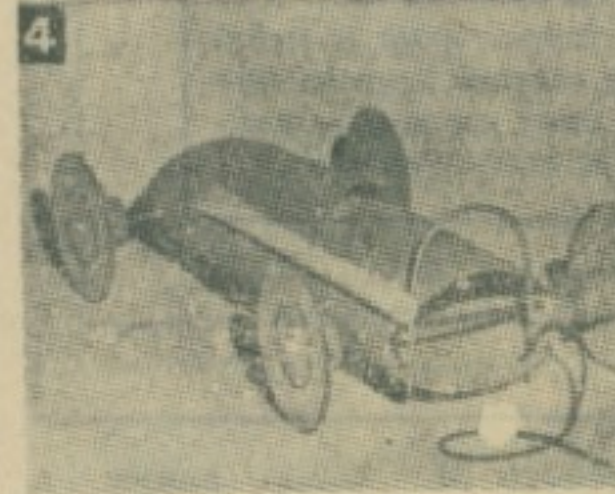
ТРКАЧКИ АУТО

Наравно да са овим аутомобилом нећете моћи да учествујете на правим тркама, али да ћете се забављати — то је сигурно, нарочито ако имате млађу браћу која стално траже да им се измисли нека нова игра. За овај ауто неће бити потребно да трчите свој депарац јер све можете начинити од блок-хартине, за пушача, гвоздене жице и ластича.

Од дебљег картона исечите 4 круга са 7 см у пречнику и у сваки од њих, у средину, увуците и залепите пола запушача који сте претходно у средини пробушили.

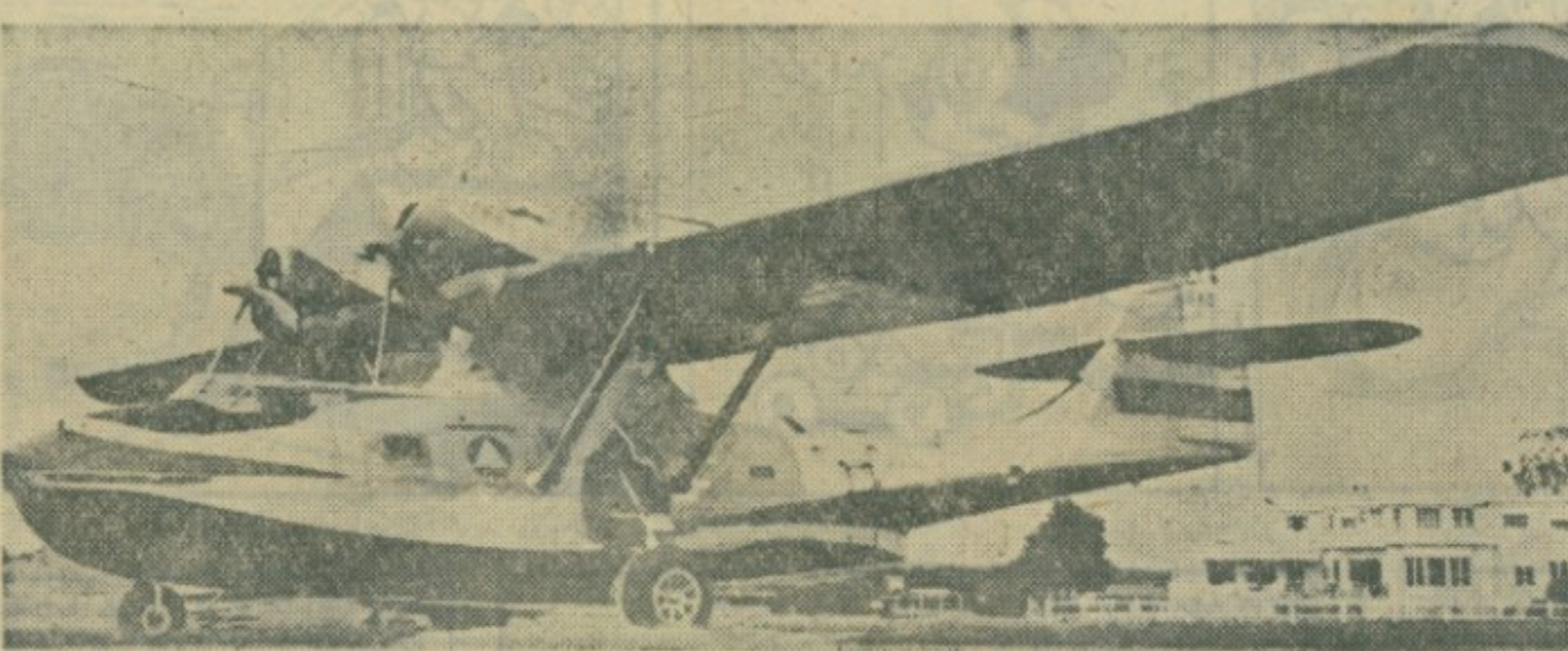

Увуците осовине у точкове. Затим залепите једну траку од папира за цртање 6 x 15 см на предњи део аутомобила, напред приљубљену, а даље све више одвојену од каросерије — да би изгледало као штит возача.

ЈЕСТЕ ЛИ ПАЖЉИВИ?

ДОВОРО РАЗГЛЕДАЈТЕ ОВА ОВА ЦРТЕЖА И ПОКУШАЈТЕ ДА ПРОНАЂЕТЕ КОЈИ ОД ПАДОВРАНАЦА С ГОРЊЕ СЛИКЕ ЈОШ НИЈЕ СТИГАО НА ЗЕМЉУ, ИЛИ ЈЕ СВЕЈАК ИЛИ НЕ.

Цистерна - амфибија

На слици је летећа цистерна смештена у једном од два француска авиона-амфибије. Ова амфибија је спремна да се на први позив оддели од жике дугачке 16 см. На сваки крај осовине навуците по једну перлицу или танку плочину од алуминијумске трубе, да бисте избегли трење точкова о каросерији.

— и за 8/10 секунде избацити 3640 литара воде из оба резервоара што је довољно да се угуши ватра на површини од 25x60 метара.

ВИСОКА 520 МЕТРА

Недалеко од старог парка Останкино у Москви, совјетски стручњаци су почели да граде телевизијску кулу чија

ће висина бити 520 метара. Ово је први пут да се на свету гради таква монолитна бетонска конструкција.

НАШИ СТАРИ ГРАЂЕВИНАРИ

Баталјацијом се некад звало место где је сада парк између Народне скупштине и зграде Централног комитета на углу Влајковићеве и Моме Пијаде улице. Милан Ђ. Милићевић је забележио да је Панђела, сточарски трговац и београдски месар (закупац општинске аренде на месо), из најно своје земљаке-печалбаре, који су за једну ноћ срушили стару, напуштену турску цамију док су још Турци били у граду (пре 1867).

Ускоро је Панђела на том месту саградио хан од кога је доцније направљена зграда на спрат где је била прва трговачка школа, а затим друга београдска гимназија. Министар финансија М. Вујић поднео је још у јулу 1897. године предлог Народној скупштини да се прода државно земљиште са старим зградама, где су биле смештене „Палилулска касарна“ у Таковској улици и „Коњичка касарна“ где је сада парк између Немањине и Маршала Тита улице.

У образложењу се наводи, да су зграде дотрајале и да касарне треба преместити на периферију јер странци не морају да их виде усред града. Иако је Скупштина одобрила овај предлог он је остварен тек између два рата. Исте године 1897. једна велика група народних посланика поднела је Народној скупштини предлог: „Да би се земљиште краљевог двора могло заокружити, предлажемо да се земљиште на југозападном делу између улице краља Милана (сада маршала Тита), кнеза Милоша и Крунске (како се онда звала улица Пролетерских бригада) експроприше и споји са осталим дворским земљиштем и створи правилан квадрат између четири улице. Експропријација да се плати из државне касе. Али то никад није остварено.

Јесте ли већ чули да...

... један амерички члатар ставља у свој излог ноћу једног необичног чувара: фосфоресцентни скелет који страшно изгледа.

... један аустралијски лекар је дошао до открића да постоји веза између боје очију и осетљивости на бол. Што су очи плаве то је и отпорност на бол већа. По отпорности затим долазе: сиволаве, сивозелене, светлосмеђе и кестејасте очи. Најосетљивији на бол су људи са црним очима.

... у Јапану се производе киншобрани са малим радио-апаратом

у дршци. Жице на киншобрану служе као антене.

... кушачи риблиг уља у Данској претежно су жене. Оне су се показале подесније од мушкараца за овај позив који захтева нарочиту способност и због тога је и добро плаћен.

... у Америци је недавно пронађен изум који је од нарочито велике користи женама: потпетица чија висина

може аутоматски да се мења.

... сваке године у Канади се потроши 40 хиљада тона конзервисане хране. Од ње две трећине утроши се на исхрану деце, а само трећина за исхрану одраслих.

... крој рукава назван раглан добио је име по лорду Раглану који је командовао енглеском војском на Криму и умро 1855. године за време опсаде Севастопоља; он је популарисао овај крој одела.

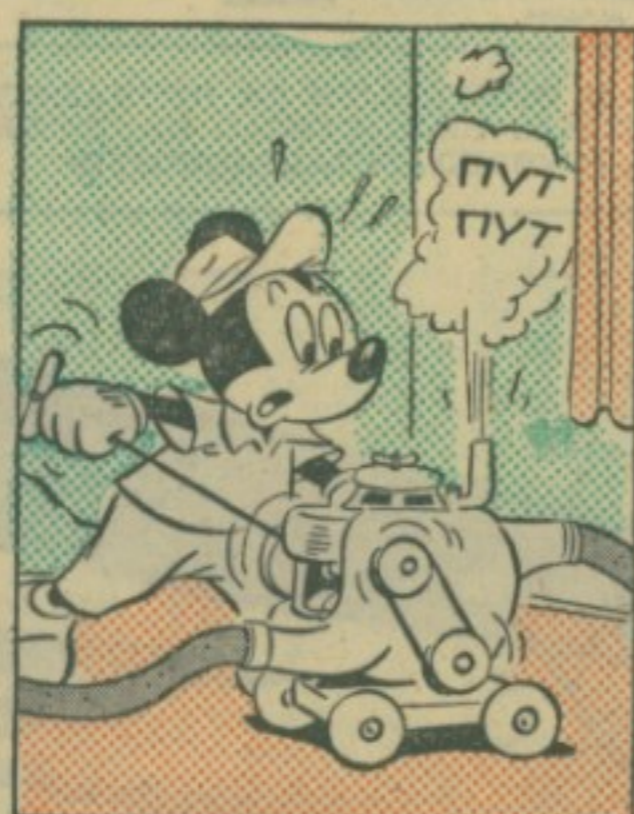
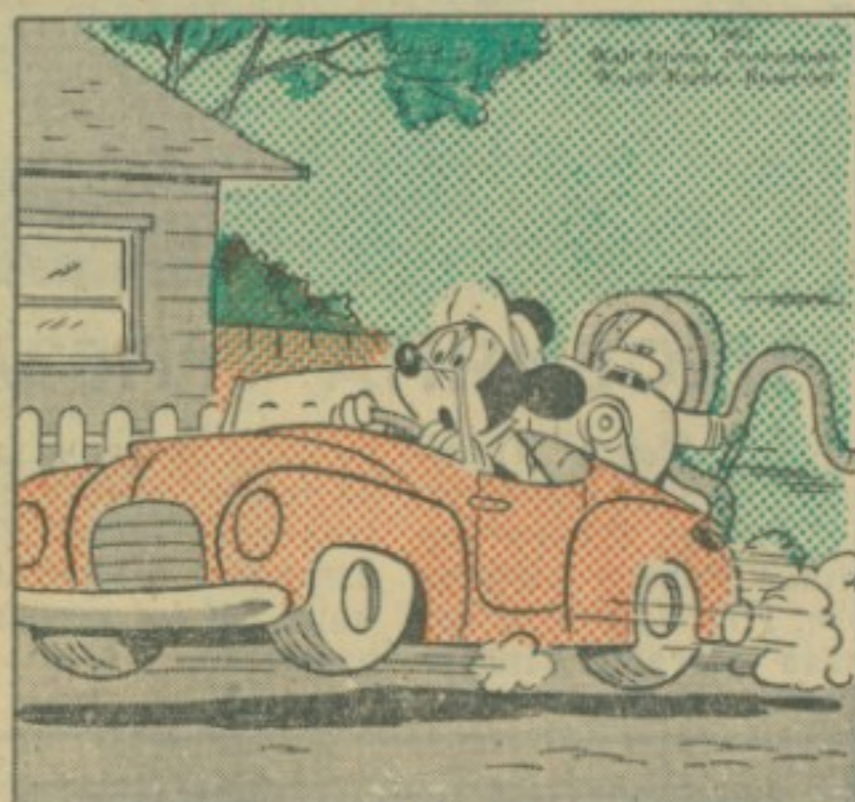

... за три године Марсеј ће имати највећу зграду у Европи. Она ће бити висока 130 метара, имаће 42 спрата и паркинг-простор за 3000 кола, од чега ће две трећине простора бити испод земље. Радови на изградњи овог облакодера почеће крајем лета.

... Артемиза II, несрећна због смрти свога мужа Маузолоса, краља Карије, подигла му је у Халикарнасу чувени надгробни споменик који је сматран као једно од седам светских чуда. Отуда се под именом маузолеј подразумева нарочито раскошан гроб.

ских чуда. Отуда се под именом маузолеј подразумева нарочито раскошан гроб.

ЦИОНИ

Ква-Ква!

Увешује Паја Патак

УБЕДЉИВИЈЕ
— Белка, — каже Шиља — откад сам те упознао сањам те сваке ноћи.
— Стварно? — одговори она равнодушно — да ме заиста волиш не би ни спавао!

НИЈЕ НАЈБОЉИ
— Како ти је леп сат — каже Пата својој нећаци Цици. — Да ли ти добро показује часове?
— Боже сачувај. — одговори мала — ја сама мерам увек да видим.

ЊЕГОВА ГЕНЕРАЦИЈА
— Ујка Пајо, — каже Влаја — ти знаш ону вазу која се у нашој породици наслеђује из генерације у генерацију.
— Знаш — каже ујак — на шта онда?
— Е, па, моја генерација ју је баш малојке разбила.

НА ВРЕМЕ
— Ујка Пајо, — пита Гаја — кад је наш рођендан?
— За три недеље — каже Паја.
— Па онда већ од сутра треба да почнемо да смо добри.

ИСТЕ ГЛАВЕ
Шиља сав бесан виче у ресторану:
— Ко је тај кретен који је узео моју капу!
— Не брините, гос'н Шиљо, сигурно ћемо је наћи. То је свакако неко ко има исту главу као и ви — умире га гостионичар.